

ATESTATO Nr. 0428	KOMPLEKSAS	BENDRASIS PLANAS. KONCEPCIJOS RENGIMO STADIJA	TOMAS	METAI
	U-1141		III	2013

JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖ

SMALININKŲ MIESTO BENDRASIS PLANAS

RENGIMO ETAPAS. KONCEPCIJA.

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA.

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS:

JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

BENDROJO PLANO RENGĖJAS:

UAB „URBANISTIKA“

PAREIGOS	PAVARDĖ	PARAŠAS
DIR. PAV. VYR.ARCHITEKTAS	L. NAUJOKAITIS	
PROJEKTO VADOVĖ (A1225)	A. GRIGŪNIENĖ	

TURINYS

ĮVADAS	3
1. SMALININKŲ MIESTO BENDROJO PLANO KONCEPCIJA	4
1.1. Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos turinys	4
1.2. Smalininkų miesto teritorijos vystymo pagrindiniai tikslai ir uždaviniai	4
1.3. Planuojami Smalininkų miesto teritorijos vystymo koncepcijos variantai dvidešimties metų laikotarpiui	5
1.4. Smalininkų miesto bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis	7
2. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS	8
2.1. Esama aplinkos būklė	8
2.2. Aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas	13
3. TERITORIJOS, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS SU BENDRUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS,	15
4. YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS, SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS	20
4.1. Su bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos	20
4.2. Problemos susijusios su aplinkos apsaugai svarbiomis teritorijomis	20
5. TARPTAUTINIU, EUROPOS BENDRIJOS IR NACIONALINIU LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI	22
6. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS	25
7. PASEKMĖMS APLINKAI KOMPENSUOTI	39
8. BENDROJO PLANO KONCEPCIJOS ALTERNATYVOS VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS, SU KURIAIS BUVO	40
9. SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ	42
10. APRAŠYMAS	43
11. SANTRAUKA	44

GRAFINĖ DALIS:

- 1 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas;
- 2 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas;
- 3 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Antras variantas;
- 4 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Antras variantas.

ĮVADAS

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcija parengta vadovaujantis Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T2-385 „Dėl Smalininkų miesto bendrojo plano rengimo ir planavimo tikslų nustatymo“, Jurbarko rajono savivaldybės Tarybos 2013 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T2-37 patvirtinta „Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano planavimo darbų programa“, planavimo sąlygomis bei remiantis Lietuvos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, taisyklėmis ir kitais norminiais dokumentais, reglamentuojančiais planavimą. Savivaldybės teritorijos dalių (miestų ir miestelių) bendrųjų planų rengimo, derinimo, tvirtinimo, keitimo ir galiojimo tvarką detalai reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-05-07 įsakymu Nr. D1-263 (LR aplinkos ministro 2006-12-14 įsakymo Nr. D1-591 redakcija) patvirtintos „Miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklės“ (Žin. 2006, Nr.145-5559). 2013 m. atlikus Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano esamos būklės analizę, buvo pereita prie antrosios rengimo etapo stadijos – miestelio vystymo koncepcijos.

Rengiant Smalininkų miesto bendrojo plano koncepciją remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Tam, kad nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas Smalininkų miesto teritorijos vystymo koncepcijos įgyvendinimo pasekmes aplinkai, rengiamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas - planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, per kurį rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, konsultuojama, atsižvelgiama į vertinimo ir konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslai:

- nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas Smalininkų miesto bendrojo plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai;
- užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus;
- užtikrinti, kad bendrojo plano rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

1. SMALININKŲ MIESTO BENDROJO PLANO KONCEPCIJA

1.1. Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos turinys

Smalininkų miesto teritorijos vystymo koncepcijos pateikiama medžiaga suskirstyta į 4 skyrius. Išskiriami du teritorijos vystymo koncepcijos variantai aprašomi SPAV ataskaitos 1.3 teksto skyriuje. Grafinę dalį sudaro miestelio teritorijos vystymo erdvinės struktūros ir funkcinių prioritetų dviejų variantų brėžiniai. Žemiau yra pateikiamas Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos turinys.

TEKSTINĖ DALIS:

ĮVADAS

1.SMALININKŲ MIESTO TERITORIJOS VYSTYMO PRIELAIDOS IR TIKSLAI

1.1.Smalininkų miestas Lietuvos, Tauragės apskrities ir Jurbarko rajono perspektyvinėje erdvinėje sistemoje

1.2. Miesto teritorijos raidos tikslai ir uždaviniai

2.SMALININKŲ MIESTO ERDVINĖS STRUKTŪROS KOMPOZICIJA IR KONCEPCIJA

2.1.Socialinė – ekonominė koncepcija

2.1.1. *Socialinės-ekonominės aplinkos bendrieji tikslai*

2.1.2. *Sąsaja su kitais teritorijų planavimo dokumentais ir programomis*

2.1.3. *Demografinės raidos prognozės ir jų alternatyvos*

2.1.4. *Būsto plėtros prognozė*

2.2.Miesto naujų teritorijų poreikis

2.3.Miesto erdvinė kompozicija bei ją formuojantys veiksniai

2.4.Miesto erdvinės struktūros plėtros kryptys ir variantai

2.4.1. *Planuojama Smalininkų miesto teritorijos vystymo koncepcija dvidešimties metų laikotarpiui*

2.4.2. *Gamtinio karkaso teritorijų lokalizavimas, kraštovaizdžio apsauga*

2.4.3. *Pagrindiniai miesto plėtros kompoziciniai elementai, formuojantys miesto struktūrą*

2.5.Miesto teritorijos vystymo tipai ir būdai

2.5.1. *Miesto teritorijos vystymo tipai*

2.5.2. *Teritorijos vystymo tipų pasiskirstymas mieste*

2.5.3. *Prioritetiniai miesto teritorijos vystymo būdai*

2.5.4. *Teritorijos vystymo būdų pasiskirstymas miesto teritorijoje*

2.6.Gamtosaugos kryptys

3.SMALININKŲ MIESTO TERITORIJOS PLANINĖ STRUKTŪRA, TERITORIJŲ FUNKCIJOS IR NAUDOJIMAS

3.1.Miesto planinės struktūros plėtojimo sprendiniai

3.2.Miesto teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai

3.3.Miesto žaliųjų plotų sistemos vystymas

3.4.Miesto kultūros paveldo apsaugos kryptys

3.5.Miesto susisiekimo sistemos plėtojimo koncepcija

3.6.Miesto inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys

3.7.Miesto įtaka gretimose teritorijose

4.MIESTO TERITORIJOS NAUDOJIMO IR APSAUGOS REGLAMENTAVIMO PRINCIPAI

4.1.Teritorijos reglamentavimo principai

4.2.Konceptualūs miesto teritorijos vystymo reglamentai

GRAFINĖ DALIS

1 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas. M 1:5000;

2 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Antras variantas. M 1:5000;

3 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas. M 1:5000;

4 brėžinys. Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Antras variantas. M 1: 5000.

1.2. Smalininkų miesto teritorijos vystymo pagrindiniai tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano tikslas – teritorijų kompleksinio planavimo dokumento teritorijos erdvinio vystymo politikai, teritorijos naudojimo ir apsaugos prioritetams bei svarbiausioms tvarkymo priemonėms nustatyti parengimas, sudarant palankiausias sąlygas Smalininkų miesto darniam vystymuisi, užtikrinant prielaidas teigiamai ekonomikos ir socialinei raidai, kartu nepadarant žalos aplinkai. Konceptcijos rengimo stadijos metu tobulinama teritorijos erdvinės struktūros kompozicija, nustatomi planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai, teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai ir miesto teritorijos plėtros kryptys. Parengiamas galimas alternatyvus miesto teritorijos vystymosi variantas, nustatomi teritorijos tvarkymo, reglamentavimo ir apsaugos principai. Miesto vystymo koncepcija rengiama 20 metų laikotarpiui – iki 2033 metų.

Smalininkų miesto bendrojo plano uždaviniai:

1. Suformuoti Smalininkų miesto, kaip kurortinės teritorijos, vystymo erdvinę koncepciją, nustatyti teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus, teritorijų funkcines zonas, nurodančias teritorijos integruotumą ir (ar) jos ypatumus;
2. Nustatyti Smalininkų miesto ekonominės ir socialinės raidos bei investicijų strategiją, numatyti visuomeninės, smulkios ir vidutinio verslo, savivaldybės teritorijos aptarnavimo, paslaugų, pramonės ir kitos veiklos, būsto, turizmo ir sporto infrastruktūros galimą plėtojimąsi planuojamoje teritorijoje;
3. Nustatyti ir patikslinti planuojamos teritorijos naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentus atsižvelgiant į aplinkos ir gamtinių išteklių apsaugos reikalavimus bei ekonominio ir socialinio plėtojimo poreikius;
4. Nustatyti planuojamos teritorijos užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrus;
5. tobulinti istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą bei formuoti architektūrinę erdvinę kompoziciją;
6. Patikslinti Smalininkų miesto istorinės dalies teritorijos ribas ir veiklos joje reglamentus, atkurti buvusias Smalininkų miesto ribas;
7. Patikslinti Smalininkų miesto, Smalininkų ir Vidkiemio kaimų administracines ribas;
8. Numatyti teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones, formuoti bendrojo naudojimo želdynų bei apsauginių želdynų sistemą, rekreacinės infrastruktūros plėtojimą;
9. Tobulinti ir plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą;
10. Pateikti pasiūlymus dėl žemės paskirties pakeitimo, rezervuoti teritorijas komunikacinių koridorių ir kitų visuomenės poreikiams reikalingų objektų statybai;
11. Nustatyti teritorijas, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus, nustatyti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetus ir veiklos jose apribojimus;
12. Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą;
13. Pagal bendrus vyraujančius požymius išdėstyti planuojamos teritorijos dalis, nurodant pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir/ar pobūdį.

1.3. Planuojami Smalininkų miesto teritorijos vystymo koncepcijos variantai dvidešimties metų laikotarpiui

Miestai, miesteliai yra gyventojų socialinės ir ekonominės veiklos koncentracijos ir kultūros židiniai, lemiantys viso rajono bei regiono socialinį ekonominį potencialą. Darnaus vystymosi principas reikalauja reguliuoti urbanizacijos procesą, nedarant žalos aplinkai. Nevaldoma urbanizacija gali turėti neigiamos įtakos ir negrįžtamų pasekmių aplinkai, visų pirma - gamtinei ir kultūrinei.

Miesto erdvinę struktūrą siekiama vystyti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir laisvų erdvių, saugant vertingą kraštovaizdį. Pagrindiniai optimalios Smalininkų miesto struktūros vystymo principai yra:

- miesto centro formavimas – miesto centro teritorijos vystymas įvertinant kintančius poreikius, miesto centro gyvybingumo skatinimas;
- urbanistinių jungčių - miesto pagrindinių gatvių tinklo formavimas, miesto ryšių funkcionavimo užtikrinimas;
- gyvenamosios aplinkos, viešųjų erdvių ir kitų teritorijų formavimas, modernizavimas;
- polifunkciškumą skatinantis funkcinis ir fizinis neefektyviai naudojamų teritorijų pertvarkymas;
- užstatymo struktūrizavimas;
- nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga;
- gamtinio karkaso elementų saugojimas;
- rekreacinių objektų plėtra.

Siūlomi du Smalininkų miesto plėtros kompoziciniai variantai. Abiejuose variantuose miesto erdvinės struktūros svarbiausi sudėtiniai komponentai yra urbanistinis bei gamtinis karkasai, miesto plėtros teritorijų funkcinės struktūros. Įvertinus esamą padėtį bei jos išvadas, Jurbarko rajono bendrojo plano sprendinius, teikiamuose Smalininkų miesto plėtojimo variantuose numatomos priemonės:

- užtikrinančios gyvenimo kokybės augimą;
- leidžiančios valdyti miesto plėtrą pagal darnios plėtros principus;
- suderinančios rajono ir miesto teritorijų bendrųjų planų sprendinius;
- sukuriančios prielaidas naudingai bendradarbiauti visoms šalims.

I KONCEPCIJOS VARIANTAS

Numatoma vidinė Smalininkų miesto plėtra esamose miesto ribose. Prioritetas teikiamas vidinės miesto struktūros tobulinimui, teritorijų modernizavimui, vidinių teritorijų rezervų naudojimui. Išskiriama miesto centro teritorija, kuri koncentruojama aplink pagrindinę miesto gatvę – Nemuno gatvę. Prioritetai teikiami miesto centro gyvybingumo, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo ir socialinės integracijos skatinimui. Planuojamas saugomas miesto istorinis centras, siekiama jo vertybės požymių išlaikymo ir perdavimo ateinančioms kartoms. Planuojama esamų gyvenamųjų teritorijų renovacija užbaigiant formuoti nebaigtas užstatyti urbanistines struktūras, pritraukiant aplinkai draugiškas funkcijas, gerinant gyvenimo kokybę. Miesto teritorijos vystymo prioritetu laikomas želdynų sistemos formavimas, rekreacinių teritorijų potencialo didinimas.

II KONCEPCIJOS VARIANTAS

Numatoma Smalininkų miesto teritorinė plėtra vakarų ir šiaurės kryptimis, prijungiant dalį gretimų Smalininkų ir Vidkiemio kaimų teritorijų, tame tarpe ir šių kaimų greta Smalininkų esamas užstatytas teritorijas. Šias teritorijas tikslinga integruoti į miesto struktūrą, kad užtikrinti teritorijų kompleksinį planavimą ir išvengti stichinės urbanizacijos. Šie miesto teritorinės plėtros sprendiniai užtikrina ir ankstesnių miesto bendrųjų (generalinių) planų sprendinių tęstinumą. Formuojamas miesto centras, apimantis dalį miesto istorinio centro, teritorijas aplink Nemuno gatvę. Miesto centro teritorijoje skatinamas administravimo, biurų, kultūrinių, komercinių objektų koncentravimas, tuo didinant centro aktyvumą, jo fizinės būklės gerinimą. Šiame variante siūloma ne tik gyvenamųjų teritorijų renovacija, bet ir nauja plėtra. Naujos teritorijos įsisavinamos kompleksiskai, rezervuojant plotus rekreacijai, viešosioms erdvėms, infrastruktūrai.

Smalininkų miesto teritorijos vystymo koncepcijos variantai skiriasi pagal planuojamas plėtros kryptis. Pirmame variante plėtra vykdoma iš esmės esamose miesto ribose, naudojant vidinius rezervus, koncentruojant dėmesį esamos struktūros tobulinimui, kokybiniais rodikliais. Antrame variante

prioritetai teikiami ne tik esamoms miesto teritorijoms, bet ir greta jo esamoms užstatytoms kaimų teritorijoms. Laiku atliktas, kompleksinis užstatytų kaimų teritorijų integravimas į miesto struktūrą užtikrina: prevenciją stichiniam teritorijų urbanizavimui, vientisos urbanizuotos teritorijos struktūros sklandumą – miesto laisvą funkcionavimą, miesto – urbanistinio centro vertės didinimą. I - ajame ir II – ajame koncepcijos variantuose miesto erdvinės struktūros svarbiausi sudėtiniai komponentai yra urbanistinis bei gamtinis karkasai, želdynų, rekreacinių, komercinių bei darbo vietų teritorijų funkcinės struktūros.

Pasirinktas koncepcijos variantas bus tobulinamas sprendinių konkretizavimo stadijoje, išlaikant sprendinių konceptualumą, bei taikant visuotinai pripažintus darniosios plėtros principus, priemones ir būdus:

- nustatys pagrindinius ir nekeičiamus urbanistinės struktūros formavimo principus;
- nustatys darniosios plėtros principus atitinkančią veiklą reglamentuojančius režimus skirtingose teritorijose, akcentuojant žemėnaudos mišrumą, žemės naudojimo intensyvumą bei planuojamos teritorijos struktūrinių dalių funkcines bei kompozicines ypatybes;
- deklaruos svarbiausius viešo naudojimo struktūrinius elementus (saugomas viešas erdves, želdynus bei susisiekimo ir inžinerinei infrastruktūrai reikalingas teritorijas);
- BP kompetencijos ribose suformuluos pagrindinius reikalavimus statybinei veiklai skirtingose funkcinėse zonose.

1.4. Smalininkų miesto bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcija iki 2033 metų rengiama įvertinant ir atsižvelgiant į jo sąsajas su šalyje, Tauragės apskrityje ir Jurbarko rajono savivaldybėje parengtomis strategijomis, programomis ir planais:

- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr.113-5029);
- Nacionalinė darnaus vystymo strategija (Žin., 2003, Nr.89-4029);
- Europos kraštovaizdžio konvencija (Žin., 2002, Nr. 104-4621);
- Lietuvos respublikos kraštovaizdžio politikos įgyvendinimo priemonių planas (Žin., 2005, Nr. 103-3808; Žin., 2007, Nr. 114-4646; Žin. 2008, Nr. 13-439; Žin., 2009, Nr. 80-3343);
- Nacionalinės integralios paveldosaugos strategijos metmenys (Žin., 2004, Nr. 175-6516);
- Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008-2015 metų plėtros strategija, patvirtinta LR Vyriausybės 2008m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr.832;
- Nacionalinis energetikos strategijos įgyvendinimo planas, patvirtintas LR vyriausybės 2007 -12 - 27 nutarimu Nr. 1442;
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Ilgalaikė (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 79-2860);
- Nacionalinė turizmo plėtros 2007-2013 metų programa (Žin., 2007, Nr. 97-3939; 2010, Nr. 88-4636);
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (Žin., 2002, Nr.110-4852);
- Lietuvos Respublikos bendrojo plano įgyvendinimo priemonių planas (Žin., 2002, Nr. 110-4852);
- Tauragės regiono plėtros planas 2006 -2013 metams, patvirtintas Tauragės regiono plėtros tarybos 2011 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. 51/9S-28;
- Tauragės apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas LR Vyriausybės 2010 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 1069;
- Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2008 kovo 27 d. sprendimu Nr. T2-81;
- Jurbarko rajono savivaldybės plėtros strateginis planas 2006-2015 metams, patvirtintas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2006 m. gruodžio 21 d. 10 d. sprendimu Nr. T2-356;
- Jurbarko miesto ir rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, patvirtintas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 24 d. sprendimu Nr. T2-243;
- Jurbarko miesto, Smalininkų miesto bei kaimo dujų tiekimo schema;

- Jurbarko miesto ir Jurbarko rajono šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 10 d. sprendimu Nr. T2-67;
- Jurbarko rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta LR Kultūros ministro 2009 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. IV-171;
- Jurbarko rajono miškų priskyrimo miškų grupėms planas (Valstybinės miškų tarnybos duomenys);
- Kiti detalieji ir specialieji planai pagal Jurbarko rajono savivaldybės teritorijų planavimo registrą.

2. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

2.1. Esama aplinkos būklė

Vertinant aplinkos būklę Smalininkų mieste, būtina atsižvelgti į pagrindinių aplinkos komponentų - aplinkos oro, paviršinio ir požeminio vandens kokybę, gamtinio kraštovaizdžio būklę. Šių aplinkos elementų kokybės pokyčiai apsprendžia bendrą aplinkos kokybę. Kokybiniai pokyčiai viena ar kita linkme įtakoja natūralaus ar santykinai natūralaus kraštovaizdžio, tame tarpe biotos struktūros pokyčius. Smalininkų miesto teritorijos aplinkos būklės apžvalga atlikta remiantis Smalininkų miesto bendrojo plano esamos būklės analizės ir vertinimo medžiaga (UAB „Urbanistika“, 2013).

Vandenių kokybė

Paviršinių vandenių kokybė priklauso nuo teršalų, patenkančių į vandens telkinius kiekių ir savybių bei pačių vandens telkinių ypatybių. Tarp pagrindinių vandens telkinių teršėjų yra komunalinis (namų ūkis), pramonė ir žemės ūkis. Gyventojų ir pramonės išleidžiami nutekamieji vandenys priskiriami taškinei taršai, o tarša iš žemės ūkio vadinama pasklidąja, tuo nurodant skirtingą sklaidos pobūdį. Taškinė tarša, nepaisant to, kad labai pakito ne tik bendras nuotekų kiekis (vandens suvartojimo pramonės ir komunaliniame sektoriuje sumažėjimas), pagerėjo jų išvalymo lygis (buvo modernizuojami ar statomi nuotekų valymo įrenginiai), išlieka viena iš labiausiai įtakančių paviršinio vandens kokybę.

Pagrindinis taškinės taršos šaltinis Smalininkų mieste iki šiol buvo UAB „Jurbarko vandenys“ eksploatuojama technologiškai pasenusi Smalininkų buitinių nuotekų valykla. Įgyvendinant ES struktūrinės paramos vandentvarkos ūkio plėtros projektą „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Jurbarko rajone (Smalininkuose, Viešvilėje, Seredžiuje, Klausučiuose, Jurbarkė)“ 2012 m. rugpjūčio mėn. pradėti naujų Smalininkų miesto nuotekų valymo įrenginių statybos darbai. Įgyvendinus šį projektą naujai pastatyti valymo įrenginiai bus pajėgūs išvalyti nuotekas iki nustatytų reikalavimų (išvalomas azotas, fosforas, kitos kenksmingos medžiagos), todėl žymiai sumažės neigiama Smalininkų miesto įtaka Nemuno upės vandens kokybei.

Kita problema taršos iš taškinių šaltinių srityje - nepatenkinamos būklės ir nepakankamai išvystyta nuotekų tinklų sistema, dėl ko į aplinką patenka daugiau nevalytų nuotekų, nei apskaitoma. Situacija vandentvarkos sektoriuje turėtų keistis į gerąją pusę, nes įgyvendinant aukščiau minėtą projektą, Smalininkų mieste tiesiami nauji vandentiekio ir nuotekų tinklai, kurie leis sumažinti taškinių taršos šaltinių skaičių. Naudą gaus geriamo vandens vartotojai, sumažės neigiamas poveikis paviršiniams ir požeminiams vandenims, pagerės bendra aplinkos būklė.

Įvertinant tai, kad Smalininkų miestas yra įsikūręs prie svarbiausios Lietuvos upės - Nemuno, ir perspektyvoje miesto ūkio - buitinių nuotekų sistemos vystymas ir atnaujinimas bei lietaus nuotekų valymo įrenginių projektavimas ir statyba išlieka prioritetiniu aplinkosauginiu uždaviniu.

Pagal valstybinio upių ir ežerų monitoringo programą yra vykdomi Nemuno upės (žemiau Smalininkų) vandens kokybės tyrimai ir būklės stebėseną. Daugiamečių stebėjimų duomenimis nustatyta, kad Nemuno upės vandens kokybę daugiausiai įtakoja Kauno miesto taip pat intakų (ypač Nevėžio) įnešama tarša bei išsklaidyta tarša.

Smalininkų vandenvietėje eksploatuojami negiliai slūgsantys vandeningieji sluoksniai, todėl eksploatuojamo požeminio vandens kokybę dažniausiai lemia aplinkos būklė, regiono ekologinė kultūra bei pilietinė ir administracinė disciplina, reikalavimų, numatytų vandenviečių SAZ juostoms, laikymasis.

Smalininkų vandenvietėje eksploatuojamojo tarpmoreninio sluoksnio vanduo yra minkštas (kietumas mažiau 4 mg-ekv/l), jame nedaug ištirpusių druskų (bendroji mineralizacija – 209 mg/l). Pagal cheminę sudėtį tai kalcio magnio natrio hidrokarbonatinis vanduo. Organinių junginių jame nedaug – permanganato skaičiaus vertė maža (1,9 mgO₂/l), nitritų (NO₂) ir nitratų (NO₃) nėra. Visų indikatorinių analizių vertės yra labai geros kokybės klasės ir tikrai bendrosios geležies vertė (0,8-0,9 mg/l) atitinka patenkinamos kokybės klasę.

Prie centralizuotos vandens tiekimo sistemos neprisijungę gyventojai šachtiniais šuliniais eksploatuoja gruntinį vandenį. Skirtingai nuo gręžtinių, šachtiniai šuliniai negilūs, jų gruntinis vanduo neapsaugotas nuo paviršinio teršimo. Gruntinio vandens apsaugos požiriu nagrinėjamoje teritorijoje hidrogeologinės sąlygos nėra palankios, todėl daugumos šachtinių šulinių vanduo yra prastas (dažniausiai dėl padidintos azoto junginių koncentracijos).

Pagrindiniai gruntinio vandens teršimo šaltiniai: vertikali teršalų infiltracija nuo žemės paviršiaus (žmogaus buitinė tarša, užterštos pramonės teritorijos) ir nutekėjimai iš požeminių komunikacijų. Teršalai, patekę į požemį, sukelia nepageidaujamas procesus, turinčius įtakos geriamo vandens kokybei. Naudojant iš LGT gautus duomenis esamos būklės brėžiniuose teikiama inventorizuotų potencialių geologinės aplinkos taršos židinių (žmogaus ūkinės veiklos objektų, iš kurių teršiančios medžiagos gali patekti į aplinką) lokalizacija. Potencialių taršos židinių poveikis geologinės aplinkos kokybei urbanizuotose teritorijose yra kompleksiškas - taršos židinių tankis ir teršiančių medžiagų įvairovė lemia gana ženklus geologinės aplinkos kokybės pokyčius – dirvožemio ir gruntinio vandens užterštumą naftos produktais, sunkiaisiais metalais ar kitokiomis pavojingomis teršiančiomis medžiagomis, todėl būtina vykdyti aplinkosauginę šių objektų veiklos kontrolę.

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijoje įtvirtinama nuostata siekti atitikimo ES reikalavimams dėl tiekiamo vandens ir išleidžiamų nuotekų kokybės. Didėjant gyventojų poreikiams bei griežtėjant aplinkosauginiams reikalavimams numatomas nenutrūkstamas vandentiekos ir vandenvilos sistemų modernizavimas, kas ilgainiui užtikrintų Smalininkų miesto gyventojų aprūpinimą kokybišku geriamuoju vandeniu, ūkio – buities ir lietaus nuotekų išvalymą iki reikalaujamų normatyvų, tuo pačiu pagerintų bendrą ekologinę miesto, o kas ypač svarbu, Nemuno upės būklę.

Neįgyvendinus koncepcijos sprendinių tikėtina: miesto taršos įtaka požeminio vandens kokybei; gyventojų, vartojančių užterštą šachtinių šulinių vandenį, sveikatos sutrikimai; blogėjanti paviršinio vandens telkinių - Nemuno upės ir kitų vandens telkinių būklė.

Oro kokybė

Atmosferos tarša tebėra viena didžiausių ir sunkiausiai sprendžiamų aplinkosaugos problemų. Taip yra todėl, kad teršalai aplinkos ore gali išsilaikyti ganėtinai ilgą laiką ir juos oro masės perneša toli nuo kilmės šaltinių.

Miesto aplinkoje oro kokybei didžiausią įtaką daro transportas, pramonė, energetika, namų ūkis. Erdvinių oro taršos pasiskirstymą įtakoja stacionarių ir mobilių teršalų emisijos šaltinių teritorinis išsidėstymas, gatvių užstatymas bei gamtiniai veiksniai – meteorologinės ir orografinės sąlygos.

Smalininkų miestas nepasižymi išvystyta pramone, todėl dabartiniu metu pagrindiniai aplinkos oro teršėjai yra: energetikos objektai (vietinės katilinės), namų ūkis, transportas.

Stacionarių oro taršos šaltinių tarpe, kaip stambiausius oro teršėjus reikėtų išskirti Smalininkų miesto Lidijos Meškaitytės pagrindinės mokyklos katilinę ir Smalininkų AŽŪM katilinę (Smalininkų kaime). Smalininkų miesto katilinėje deginamas vien tiktai skystasis krosninis kuras, kuris yra brangus, o be to, labiau teršia aplinką. Smalininkų AŽŪM katilinės pagrindinis kuras – mediena. Smalininkų mieste esančių stambesnių stacionarių taršos šaltinių pagrindinės charakteristikos pateiktos 2.1. lentelėje.

2.1. lentelė. Esamų stacionarių taršos šaltinių Smalininkų mieste ir kaime charakteristikos

Eil. Nr.	Objekto pavadinimas	Deginamo kuro rūšis	Kamino aukštis, m	Kamino žiočių skersmuo, m
1.	Smalininkų AŽŪM katilinė	Pjuvenos, krosnių kuras	35	1,50
2.	Smalininkų Lidijos Meškaitytės pagr. mokyklos katilinė	Krosnių kuras	25	0,99

Jurbarko rajono šilumos tiekimo specialiajame plane (UAB „Termosistemų projektai“, 2005) buvo atliktas esamo oro užterštumo Smalininkų mieste ir Smalininkų kaime, sąlygojamo aukščiau minėtų katilinių, įvertinimas. Smalininkų miestui taikytos šios oro priemaišų fonines koncentracijas: anglies monoksido – 1,5 mg/m³, azoto oksidų – 0,03 mg/m³, dulkių – 0,2 mg/m³, sieros dioksido – 0,1 mg/m³.

Teršalų sklaidos skaičiavimo rezultatai parodė, kad šiuo metu Smalininkų mieste nei vieno iš analizuotų teršalų koncentracija atmosferos pažemio sluoksnyje neviršijo didžiausios leistinos koncentracijos (DLK). Didžiausios anglies monoksido, azoto oksidų, sieros dioksido ir dulkių koncentracijos atitinkamai lygios 0,33, 0,57, 0,06 ir 0,41 DLK, didžiausia sumacijos grupės (azoto oksidų ir sieros dioksido) koncentracija lygi 0,27 DLK.

Smalininkų mieste oro kokybei neabejotinai didelę įtaką daro namų ūkis, nes iš privačių gyvenamųjų namų kaminų išmetama nemažai teršalų, kurių padaugėja šaltuoju metų laiku, kai intensyviai kūrenamos krosnys, o meteorologinės sąlygos nėra palankios jiems išsisklaidyti. Ši tarša yra niekieno nekontroliuojama, jos apimtys nežinomos. Parengtame Jurbarko rajono šilumos ūkio specialiajame plane nagrinėjama galimybė prijungti vartotojus, kurie šiuo metu šilumą gamina vietiniuose šilumos šaltiniuose, prie centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemos. Įgyvendinant šiuos pasiūlymus būtų sumažinamas taršos šaltinių skaičius, kas turėtų teigiamą ilgalaikį poveikį aplinkos oro kokybei.

Kitas svarbus teršalų emisijos šaltinis Smalininkų mieste, kaip ir visoje šalyje, yra autotransportas. Autotransporto sąlygojamos taršos apimtys priklauso nuo automobilių skaičiaus, eismo intensyvumo, suvartotų degalų kiekio, jų rūšies ir kokybės, transporto priemonių techninės būklės ir kt. Kokią dalį transporto sąlygojama oro tarša sudaro Smalininkų mieste duomenų nėra.

Pagal valstybinę aplinkos oro monitoringo programą, kurios uždavinys yra pateikti visuomenei ir visoms suinteresuotoms organizacijoms sistemingą ir objektyvią informaciją apie oro užterštumo lygį, šalies teritorijoje yra įrengta 13 nepertraukiamai veikiančių oro kokybės kontrolės stočių. Aplinkos oro kokybė Smalininkų mieste pagal valstybinę aplinkos oro monitoringo programą nėra stebima. Smalininkų mieste oro kokybės tyrimai nebuvo atliekami, aplinkos oro monitoringas nevykdomas.

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijoje nenumatoma veikla, galinti reikšmingai paveikti oro kokybę. Savo ruožtu susisiekimo sistemos modernizavimas, esamo gatvių tinklo tobulinimas, pėsčiųjų ir dviračių transporto tinklo plėtra pagerintų eismo sąlygas, įgalintų pastebimai pristabdyti transporto emisijų, dulkelio, išmetamų teršalų kiekio augimą. Šilumos ūkio modernizavimas – centralizuoto šilumos tiekimo sistemų įdiegimas sumažintų stacionarių nekontroliuojamų oro taršos šaltinių skaičių ir išmetamų teršalų kiekius. Teritoriškai žymiai plečiami atskirųjų rekreacinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų plotai turės įtakos mažinant neigiamą taršos poveikį.

Neįgyvendinus koncepcijos sprendinių, dėl nekontroliuojamų ir neprognozuojamų teršalų emisijų, tikėtinas oro kokybės blogėjimas, o tuo pačiu neigiamas poveikis miesto gyventojų sveikatai, gamtinės aplinkos ekologiniam stabilumui, želdinių būklei, rekreaciniam patrauklumui.

Kitų, su aplinkos kokybe: fizikine tarša (radioaktyviaja, elektromagnetinių laukų, triukšmo ir termine), dirvožemio tarša susijusių problemų arba leistinų lygių viršijimo atveju Smalininkų miesto teritorijoje nėra konstatuota.

Gamtinio kraštovaizdžio* būklė

Atitinkamų geomorfologinių procesų suformuoti paviršiaus plotai, kurie skiriasi kraštovaizdžio komponentais – gruntu, reljefu, vidaus vandenimis, pažemio oru, dirvožemiu, augalija, gyvūnija ir kitais komponentais, yra vadinami žemėvaizdžiais. Kiekvienas žemėvaizdžio tipas turi tik jam būdingus gamtinius ryšius, pasižymi skirtingomis sąlygomis žmonių gyvenimui ir ūkinei veiklai, jų atžvilgiu turėtų būti taikomi diferencijuoti kraštovarkos principai.

Iš devynių Lietuvos teritorijoje išskiriamų žemėvaizdžių tipų, Smalininkų miestas ir apylinkės yra dviejų - *senovinių aliuvinių lygumų* ir *upių slėnių* žemėvaizdžių susijimo zonoje, dėl ko pasižymi nepalyginamai didesne kraštovaizdžio įvairove nei didesnioji Jurbarko rajono teritorijos dalis.

Senovinių aliuvinių lygumų žemėvaizdžiui būdingas banguotų ir kauburiuotų smėlingų lygumų su pušynais vyravimas. Pastarasis žemėvaizdis į miesto teritoriją patenka tik jos šiaurinėje dalyje (nusileidžia iš Karšuvos girios).

Upių slėnių žemėvaizdis Smalininkų mieste užima didžiausią jo teritorijos ploto dalį. Jį atstovauja salpinis terasinis Nemuno slėnis. Padėtis didžiausios Lietuvoje Nemuno upės slėnio zonoje yra labai svarbus Smalininkų miesto kraštovaizdžio sąrangą formuojantis veiksnys, nes slėnis atlieka kraštovaizdį formuojančios ir erdves organizuojančios gamtinės ašies vaidmenį.

Smalininkų miesto teritorijoje, kaip ir kitų miestų bei miestelių teritorijose, mažai yra vietų, kuriose nepasireikštų žmogaus veikla arba netiesioginė jos įtaka. Šiuolaikinėje situacijoje, kai gamtinių ir antropogeninių kraštovaizdžio komponentų pusiausvyra pažeidžiama pirmųjų nenaudai, kai technogeninė veikla per trumpą laiką apnaikina ar net sunaikina gamtoje tai, kas formavosi ilgus istorinius periodus, ypatingą aktualumą įgauna gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo ir palaikymo problema.

Pagrindinė gamtinio kraštovaizdžio, kaip teritorinės sistemos stabilumo garantija perspektyvai būtų pilnaverčio *gamtinio karkaso* - kompensacinės ekologinės sistemos su atitinkama reglamentų sistema suformavimas. *Gamtinio karkaso teritorijos* yra itin svarbus racionalios kraštovarkos ir kraštovaizdžio

---

* *Gamtinis kraštovaizdis* – gamtinių procesų įtakoje atsiradęs ar tebesiformuojantis kraštovaizdis, kurio raidai gamtiniai procesai daro esminę, o žmogaus veikla – minimalią įtaką (išlikę sąlyginai natūralūs miškai, pelkės, vandens telkiniai).

apsaugos instrumentas, juridškai įteisintas Aplinkos apsaugos ir Saugomų teritorijų įstatymuose. Tai bendra kraštotvarkos ekologinio kompensavimo zonų sistema, jungianti visas gamtinio pobūdžio saugomas ir kitas ekologiškai svarbias bei pakankamai natūralias teritorijas, garantuojančias ekologinį kraštovaizdžio stabilumą.

Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijoje teikiama gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija, santykinai natūralų (gamtinių) kraštovaizdžio pobūdį išsaugojusių patikimo ir riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijų, formuojančių miesto ir apylinkių ekologinio stabilizavimo tinklą išskyrimas, nustatant jam prioritetinę žaliųjų erdvių – miškų, atskirųjų rekreacinės ir apsauginės bei ekologinės paskirties želdynų vystymo kryptį. Šių sprendinių įgyvendinimas ilgalaikėje perspektyvoje užtikrins miesto bei aplinkinių teritorijų gamtinės aplinkos stabilumą ir ekologinį pilnavertiškumą, padės saugoti paviršinių ir požeminių vandenų kokybę, dirvožemio ir želdynų išteklius, vertingas gamtinio kraštovaizdžio zonas, gamtinės aplinkos bendrąją estetinę kokybę.

Neįgyvendinus Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos sprendinių, tikėtinas tolimesnis natūralių ir pusiau natūralių teritorijų ploto mažėjimas, galintis turėti neigiamų padarinių miesto kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai.

Žalieji plotai¹

Vadovaujantis miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklėmis (Žin., 2006, Nr. 145 - 5559), LR želdynų įstatymu (Žin., 2007, Nr.80-3215), Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2011, Nr. 2-64), kaip savarankiški miesto struktūros elementai bendrojo planavimo lygmenyje iš visų žaliųjų plotų išskiriami: *miškai* (miškų ūkio paskirties žemėse) ir *atskirųjų želdynų teritorijos* (rekreacinės paskirties želdynų; mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynų; apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų) kitos paskirties žemėje.

Visi kiti – *priklausomieji želdynai*, esantys urbanizuotose teritorijose (gyvenamosiose, visuomeninėse, komercinėse, rekreacinėse ir kitose) rengiamo bendrojo plano lygmenyje nenagrinėjami. Būtina pažymėti, kad jų vaidmuo yra ne mažiau svarbus užtikrinant ekologinę pusiausvyrą, gerinant urbanizuotų teritorijų estetinį vaizdą ir aplinkos kokybę, sudarant galimybes formuoti įvairaus pobūdžio erdves, mažinant agresyvų pastatų poveikį. Šie želdynai gali būti parodomi tik atskirų miesto dalių arba objektų detaliuose ir techniniuose projektuose, o jų plotai turėtų būti nustatomi planuojamų objektų projektavimo normomis.

Atskirųjų želdynų teritorijos (kitos paskirties žemė). LR Želdynų įstatyme (Žin., 2007, Nr. 80-3215) *atskiraisiais želdynais* vadinami želdynai, esantys tik jiems skirtame žemės sklype. Nagrinėjamoje Smalininkų miesto teritorijoje šiuo metu yra vienas žaliasis plotas, turintis juridškai įteisintą sklypą, užimančią 1,48 ha plotą. Tai pagrindinis miesto parkas, palyginti neseniai naujai sutvarkytas (atnaujinta infrastruktūra, įrengta sporto aikštelė).

Vadovaujantis LR aplinkos ministro įsakymu „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 137-5624) Smalininkų mieste (mažų miestų grupė) vienam gyventojui turėtų tekti ne mažiau kaip 20 m² atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų (parkų, miesto sodų, skverų). Šiuo metu vienam gyventojui Smalininkų mieste (gyventojų skaičius 650) tenka 22,8 m² atskirųjų želdynų ploto. Šį poreikį tenkina esamas miesto parkas.

Apžvalginių stebėjimų natūroje metu nustatyta, kad istorinėje Smalininkų miesto dalyje yra dar keli daugiau ar mažiau tvarkomi žalieji plotai, atitinkantys atskiriesiems rekreacinės paskirties želdynams (skverams) keliamus reikalavimus. Įvertinus realų žaliųjų plotų teritorijų naudojimą, tvarkymą, želdinių vertingumą bei kitus kriterijus, buvo atliktas šių teritorijų priskyrimas *atskiriesiems želdynams* (žiūrėti brėžinyje „Esama būklė. Žemės naudojimo brėžinys“). Visos šios teritorijos (orientacinis jų užimamas

plotas 5,5 ha) yra vertingos ekologiniu, rekreaciniu, kraštovaizdžio formavimo ir apsaugos aspektais, todėl laikytinos potencialiu rezervu, formuojant pilnavertę Smalininkų miesto žaliųjų plotų sistemą.

Dar viena žaliųjų plotų sistemos formavimo teritorinis rezervas - neužstatytose nagrinėjamos teritorijos dalyse esantys savaiminės ar kultūrinės kilmės želdiniai (Nemuno slėnio pievos, pievos su pavieniais medžiais ar medžių grupėmis), kurie esamos būklės analizės stadijoje išskiriami kaip *kiti žali plotai*, užimantys apie 45 ha plotą. Atlikta analizė leidžia teigti, kad Smalininkų miestas turi didelį potencialą žaliųjų plotų sistemos formavimui ir jos įrengimo gerinimui.

Miškai (*miško žemės valstybinės miškų tarnybos duomenimis*). *Miškai* – neatsiejama miesto žaliųjų plotų sistemos grandis, atliekanti rekreacinę, aplinkosauginę ir estetinę funkcijas. Smalininkų miesto teritorija išsiskiria kaip nedidelė bemiškė sukultūrinto kraštovaizdžio sala gamtinio - miškingo kraštovaizdžio (Karšuvos girios) apsuptyje. Remiantis Valstybinės miškų tarnybos duomenis, nagrinėjamoje teritorijoje tėra keli miško žemės sklypai, užimantys 2,42 ha plotą. Pagal ūkininkavimo tikslus, ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį šie miškai priskiriami ekosistemų apsaugos (IIA) piešerozinių ir ūkiniu miškų (IV) grupėms (lokalizaciją žiūrėti brėžinyje „Esama būklė. Žemės naudojimo brėžinys“).

Nevienodu apželdinimo laipsniu bei kokybe pasižymi visos likusios, detaliau nenagrinėjamos kitos paskirties teritorijos - gyvenamosios, visuomeninės, komercinės, pramoninės ir kt. Jose augantys želdiniai (*priklausomieji želdynai*), nors ir nesudaro atskirų savarankiškų teritorijų, tačiau atlieka svarbias apsaugines, estetines, o tinkamai suformuoti gatvių aplinkoje ir žaliųjų jungčių funkcijas.

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijoje teikiamas principinis žaliųjų plotų sistemos karkasas yra viena iš sąlygų, formuojant patrauklią, patogią ir sveiką gyvenamąją aplinką. Pilnavertės žaliųjų plotų sistemos suformavimas užtikrintų vertingiausių gamtosauginiu požiūriu gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio potencialo išsaugojimą, iš esmės pagerintų ekologines bei rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas.

Neįgyvendinus Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos sprendinių nebūtų suformuota pilnavertė žaliųjų plotų sistema, atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų ploto dalis, tenkanti vienam gyventojui netenkintų nustatytų normų, o tuo pačiu ir miesto bendruomenės poreikių.

2.2. Aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas

Smalininkų miesto bendrasis planas įgyvendinamas ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – miesto dalių detaliuosius ar specialiuosius planus stambesniame mastelyje bei konkrečių objektų techninius projektus. Neįgyvendinti miesto teritorijos bendrojo plano reiškia, kad visi žemesnio lygmens planai neturės bendro konteksto ir bus tikimybė žymių klaidų ir žymaus neigiamo poveikio aplinkai. Neplaninis arba stichinis (anarchinis) teritorijų vystymas iššaukia didelę gamtinės aplinkos pažeidimų tikimybę, jos kokybės blogėjimą, probleminių taškų gausos didėjimą. Neapgalvotos raidos grubių klaidų taisymas natūroje daug kartų brangesnis, negu modeliavimas planuose.

Neįgyvendinant Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijoje numatomų teritorijos vystymo sprendinių, bus sudėtinga reikiamai reguliuoti didėjančius urbanizacijos mastus, vykstančius natūralaus bei dalinai natūralaus kraštovaizdžio sąskaita. Paskutiniu metu suaktyvėję žemėnaudos kaitos procesai ir toliau turės tendenciją plėstis, darydami žalą gamtiniam ir kultūriniam kraštovaizdžiui, jo vertybėms. Privataus intereso skatinamas kraštovaizdžio apsaugos požiūriu vertingų gamtinio karkaso teritorijų urbanizavimas, netaikant bendrojo plano sprendinių, neigiamai įtakos miesto želdynų, gamtinių rekreacinių išteklių kiekį ir kokybę. Būtina pažymėti, kad nepakankamas žaliųjų plotų kiekis gyvenamojoje vietovėje negali užtikrinti gamtinio kraštovaizdžio stabilumo, ko padarinyje aplinkoje pradeda reikštis

geoeologinės krizės požymiai – dirvožemio erozija, vandenių eutrofikacija, nuotėkio svyravimai, bioįvairovės nykimas, aplinkos oro, paviršinių ir požeminių vandenių, dirvožemio užterštumo didėjimas.

Racionalaus gamtinių išteklių naudojimo ir apsaugos, gamtinio kraštovaizdžio stabilumo, savitumo ir bioįvairovės išsaugojimo bei aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimo siektinumas tiesiogiai įtakoja Smalininkų miesto vystymo koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų, naudojimo ir apsaugos reglamentų nustatymą.

Neįgyvendinus bendrojo plano koncepcijos nuostatų, numatomos šios reikšmingos pasekmės:

- Oro kokybės blogėjimas dėl nekontroliuojamų ir neprognozuojamų teršalų emisijų;
- Nekontroliuojama hidrogeologinės aplinkos tarša;
- Prastėjanti geriamo vandens kokybė;
- Prastėjanti paviršinio vandens telkinių - Nemuno upės bei kitų paviršinio vandens telkinių būklė, kuri neigiamai veiks bendrą aplinkos būklę, o kartu ir biologinę įvairovę;
- Dirvožemio išteklių mažėjimas bei gruntinių vandenių kokybės blogėjimas;
- Kraštovaizdžio stabilumo požiūriu nepalankūs kraštovaizdžio struktūros pokyčiai;
- Atskirų kraštovaizdžio komponentų degradavimas – geodinaminių procesų suaktyvinimas, dirvožemio pažeidimai;
- Neigiamas poveikis visuomenės sveikatingumui;
- Chaotiškos funkcinės sanklodos formavimosi bei urbanizacijos procesai, ardantys darnią apgyvendinimo struktūrą, mažinantys žaliųjų plotų kiekį ir būklę.

3. TERITORIJOS, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS

Visumoje urbanizacijos procesas yra teigiamas reiškinys. Kaip atsvara urbanizuotai technogeninei aplinkai yra gamtinė aplinka, todėl darnaus vystymosi principas reikalauja reguliuoti urbanizacijos procesą, nedarant žalos aplinkai. Nevaldoma urbanizacija gali turėti neigiamos įtakos ir negrįžtamų pasekmių aplinkai, visų pirma gamtinei ir kultūrinei. Smalininkų miesto teritorijos erdvinę struktūrą siekiama vystyti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir laisvų erdvių, saugant gamtinį kraštovaizdį.

Teritorijoms, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus miestelio bendrojo plano koncepcijos sprendinius, priklauso gamtinės aplinkos ir kultūros paveldo apsaugai svarbios teritorijos bei objektai.

Planuojamoje Smalininkų miesto ir kaimo teritorijoje bei artimose apylinkėse saugomų teritorijų sistema atstovauja: *Natura 2000 teritorijos, gamtos ir kultūros paveldo vertybės, gamtinio karkaso teritorijos* (žiūrėti planuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“, „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas; Antras variantas“)

„Natura 2000“ teritorijos

Remiantis ES Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos ir Tarybos direktyvos 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos reikalavimais Europos Sąjungos šalyse kuriamas bendras specialių saugomų teritorijų ekologinis tinklas "Natura 2000". Jis skirtas palaikyti ir išsaugoti natūralias, pusiau natūralias buveines, nykstančių gyvūnų bei augalų rūšis jų paplitimo vietose. Lietuva tapdama Europos Sąjungos nare įsipareigojo parinkti ir įsteigti paukščių bei natūralių buveinių apsaugai svarbias teritorijas įjungiant jas į „Natura 2000“ tinklą.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, Smalininkų miesto ir aplinkinėse teritorijose yra išskirtos trys „Natura 2000“ teritorijos. Viena iš šių teritorijų nedidele ploto dalimi įsiterpia į Smalininkų miesto ribas jo rytiniame pakraštyje. Tai: buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST) - *Nemuno slėnis ties Palėkiais*. Rytinėje dalyje Smalininkai ribojasi su paukščių apsaugai svarbia teritorija (PAST) – *Nemuno upės pakrantės ir salos tarp Kulautuvos ir Smalininkų*. Dar viena buveinių apsaugai svarbi teritorija - *Karšuvos giria* prasideda visai netoli nuo šiaurės vakarinės nagrinėjamos teritorijos ribos (teritorinė lokalizacija teikiama brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“, „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas; Antras variantas“, detalesnė informacija 3.1.lentelėje).

Buveinių bei paukščių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos režimas nustatomas subalansuotomis priemonėmis: išsaugojimo (konservacinėmis), prevencinėmis priemonėmis, teritorijų planavimo dokumentų bei planų sprendiniais, taip pat vertinimo priemonėmis, nustatančiomis projektų poveikį buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2011, Nr. 67-3171).

Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) - *Nemuno slėnis ties Palėkiais* dalyje, patenkančioje į planuojamos teritorijos ribas, nustatoma žaliųjų erdvių prioriteto (žiūrėti brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“) bei miesto žaliųjų teritorijų (žiūrėti brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas;

Antras variantas“) palaikymo ir vystymo funkcija, neprieštaraujanti buveinių apsaugai svarbių teritorijų nuostatams.

3.1. lentelė. Biologinę įvairovę saugančios *Natura 2000* teritorijos Smalininkų mieste ir artimose apylinkėse

Eil. Nr.	Teritorijos pavadinimas	Teritorijos grupė	Plotas / dalis mieste (ha)	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių / Aptinkamos Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės, augalų ir gyvūnų rūšys
1.	<i>Nemuno upės pakrantės ir salos tarp Kulautuvos ir Smalininkų</i>	PAST	3532,0 / -	Mažosios žuvėdros (<i>Sterna albifrons</i>) apsaugai. Paukščių apsaugai svarbi teritorija užima dalį saugomų teritorijų
2.	<i>Nemuno slėnis ties Palėkiais</i>	BAST	597,2/ 12,45	2330, Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3270, Dumbingos upių pakrantės; 6120, Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6210, Stepinės pievos; 6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 9010, Vakarų taiga; 9070, Medžiais apaugusios ganyklos; 9180, Griovų ir šlaitų miškai; 91E0, Aliuviniai miškai; Baltijos lašiša; Kartuolė; Paprastasis kirtiklis; Salatis; Upinė nėgė Buveinių apsaugai svarbi teritorija užima dalį saugomų teritorijų
3.	<i>Karšuvos giria</i>	BAST	37193,6 / -	Kraujalakinis melsvys; Lūšis; Šneiderio kirmvabalis ST nėra

Gamtos paveldo objektai.

Jurbarko rajone pakankamai gausi yra valstybės saugomų gamtos paveldo objektų grupė - 18 objektų. Visi jie *botaniniai*, skirti išskirtinio amžiaus, matmenų formų ar dendrologiniu bei estetiniu požiūriu vertingų medžių (17) ir medžių grupių (1) išsaugojimui. Vienintelė rajone saugoma medžių grupė - *Vidkiemio ažuolų alėja* prasideda vakarinėje planuojamos teritorijos dalyje (žiūrėti brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“, „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas; Antras variantas“).

Smalininkuose vingiuojanti Nemuno gatvė pamažu virsta keliu į Viešvilę. Nuo Smalininkų girininkijos kelią apgobia *Vidkiemio ažuolų alėja*. Tai įspūdingas gamtos paminklas, įvairiais požiūriais vienintelis toks Lietuvoje. Alėja tęsiasi 1,3 km. Kartkartėmis vėtro ją praretina (2002 metų duomenimis buvo likę 186 ažuolai iš 205).

Gamtinio karkaso teritorijos

Įgyvendinant ekologinio kompensavimo sistemos koncepciją, 2002 metais gamtinis karkasas įteisintas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane, o rengiant Tauragės apskrities teritorijos bendrąjį planą ir Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą lokalizuotas stambesniame mastelyje.

Įvertinus Smalininkų miesto padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, teritorinės sąrangos ypatumus gamtinio karkaso formavimo požiūriu, išskiriamos svarbiausios ekologinio stabilizavimo teritorijos, turinčios kompensuoti urbanistinio-ūkinio vystymo poveikį. Jas atstovauja:

- nacionalinės svarbos Nemuno žemupio migracinis koridorius;
- regioninės svarbos Karšuvos girios geosistemų vidinio stabilizavimo arealas;
- vietinės svarbos Nemuno mažųjų intakų migraciniai koridoriai.

Ekologinio stabilizavimo teritorijos, kaip miesto bendrosios erdvinės struktūros dalis, nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, būtinus bendrajai ekologiškai pusiausvyrai palaikyti. Gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija teikiama brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“, „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas; Antras variantas“.

Nekilnojamasis kultūros paveldas.

Smalininkai eilę šimtmečių buvo reikšminga, savita Mažosios Lietuvos gyvenvietė, svarbus valstybinės sienos perėjimo punktas, Nemuno uostas. Smalininkai kaip urbanistinio kultūros paveldo objektas ilgą laiką buvo nepakankamai įvertinti ir tyrinėti. Į pokario metais sudarytą urbanistikos paminklų sąrašą Smalininkai nebuvo įtraukti. Tik 2007 metais, įvertinus išskirtinius jų urbanistikos ir architektūros bruožus, Smalininkai buvo įrašyti į Kultūros vertybių registrą kaip vietovė. Vertingiausi Smalininkų architektūros paveldo objektai taip pat buvo įregistruoti tik atkūrus Lietuvos nepriklausomybę.

3.2. lentelė. Registruotų kultūros paveldo vertybių sąrašas

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas, Kiti kodai	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Foto
1	2	3	4	5	6
1.	31267	<i>Smalininkų miesto istorinė dalis</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m. (Smalininkų sen.)	2007-06-15	 Nemuno g. perspektyva
2.	33956	<i>Mėlynojo kryžiaus draugijos pastatas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m. (Smalininkų sen.), Stoties g. 10	2010-06-09	 Mėlynojo kryžiaus draugijos pastatas

3.	2242, (IP1199, LA413/3006)	<i>Pastatas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.), Nemuno g. 16		
4.	2244 (IP1201, LA413/3008)	<i>Pastatas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.), Nemuno g. 28		
5.	2243 (IP1200, LA413/3007)	<i>Pastatas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.), Nemuno g. 29		
6.	4431 (S416, IP1918, LA413/300)9	<i>Pastatas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.), Nemuno g. 30	1997-12-31	
7.	30960	<i>Smalininkų geležinkelio stotis</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.), Stoties g.	2006-10-25	

8.	10873 (IV275)	<i>Kapinės</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.)		 Smalininkų mstl. tarybinių karių kapinės.
9.	33212	<i>Smalininkų kapinynas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.)	2009-12-10	 Smalininkų kapinynas
10.	31027	<i>Smalininkų uosto statinių kompleksas</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.)	2006-10-25	 Uostas, pylimas, vandens matavimo stotis
11.	31028	<i>Uosto pylimas (Smalininkų uosto statinių kompleksas)</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m. (Smalininkų sen.)	2006-10-25	 400 m ilgio pylimas, skiriantis Nemuno dešiniojo kranto vagos dalį
12.	31029	<i>Geležinkelio pylimas (Smalininkų uosto statinių kompleksas)</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.)	2006-10-25	 Geležinkelio pylimas. Vedantis iš uosto į Stoties g. (buv. geležinkelio stotį)

13.	16979 (S468, IV1223)	<i>Vandens matavimo stotis (Smalininkų uosto statinių kompleksas)</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.)	1993-07-14	
14.	31030	<i>Gatvės atkarpa (Smalininkų uosto statinių kompleksas)</i>	Jurbarko r. sav., Smalininkų m.(Smalininkų sen.)	2006-10-25	Grįsta Stoties gatvė, vedanti iš geležinkelio stoties į Smalininkų uostą ir vandens matavimo stotį (vaizdas iš Š)

Smalininkų miesto istorinė dalis įrašyta į Kultūros vertybių registrą kaip vietovė 2007-06-15 m. Teritorijos plotas – 43,45 ha. Nustatytas vertingųjų savybių pobūdis – architektūrinis ir urbanistinis. Vietovėje yra registruotos kultūros vertybės: Pastatas Nemuno g. 16 ; Pastatas Nemuno g. 29; Pastatas Nemuno g. 28; Pastatas Nemuno g.30; Kapinės; Vandens matavimo stotis, Smalininkų geležinkelio stotis, Stoties g. 4; Smalininkų uosto statinių kompleksas.

Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte nustatytos vietovės vertingosios savybės:

- Planavimo sprendiniai - Linijinio plano struktūra; Nemuno g. perspektyvos; Stoties g. perspektyva; Užstatymo 1-2 a. pastatais pobūdis;
- Žemės ir jos paviršiaus elementai - Nemuno šlaitai prie perkėlos; Uosto pylimas; Geležinkelio (siauruko) pylimas;
- Keliai ir jų dangos – akmens grindinys Stoties g.; Perkėlos g. grindinio fragmentai;
- Želdynai – Nemuno g. ažuolų alėja; lapuočių alėja tarp uosto ir Nemuno g.;
- Upės – Nemuno upės vaga;
- Pirminė ir istoriškai susiklosčiusi paskirtis – gyvenamoji ir ūkinė paskirtis.

Smalininkai po antrojo pasaulinio karo prarado savo senuosius gyventojus, vietos tradicijų tęstinumo nešėjus. Karo pabaigoje ir sovietmečiu Smalininkuose nugriauta nemažai pastatų, bažnyčia, sunyko uostas, išardytas siaurasis geležinkelis, sunaikintos žydų kapinės.

Nors ir nukentėjusi, Smalininkų tūrinė erdvinė struktūra išliko neblogai (lyginant su 1940 m. planu). Yra daug pastatų, kurie išlaikė savo pirminę, autentišką architektūrą, nepagadinti pastarųjų metų remontų ar rekonstrukcijų.

Šiuo metu Smalininkuose yra daug tuščių sklypų, netvarkomų kultūros paveldo statinių, todėl labai svarbu, kad miestelio vystymasis, statybos darbai vyktų užtikrinant esamo kultūros paveldo, jo autentiškumo išsaugojimą. Tam būtini kompleksiniai paveldosauginiai tyrimai, jų pagrindu parengtas specialusis kultūros paveldo apsaugos planas, kuris reglamentuotų darnų Smalininkų vystymąsi, kultūros paveldo apsaugą, jo atskleidimą bei išryškinimą.

Taigi pagrindinė koncepcijos nuostata kultūros paveldo srityje – išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą kaip neatskiriama ir integruotą miestovaizdžio elementą ir perduoti jį ateities kartoms.

4. PROBLEMOS SUSIJUSIOS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS

4.1. Su bendroju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos

Racionalaus gamtinių išteklių naudojimo ir apsaugos, gamtinio kraštovaizdžio stabilumo, savitumo bei bioįvairovės išsaugojimo, aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimo siektinumas tiesiogiai įtakoja bendrojo plano koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų, naudojimo ir apsaugos reglamentų nustatymą, o tuo pačiu sudaro sąlygas išvengti ar bent jau sumažinti su bendrojo plano koncepcijos realizavimu susijusių aplinkosauginių problemų.

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos sprendiniai gali tiesiogiai arba netiesiogiai turėti reikšmės planuojamos teritorijos gamtos būklės charakteristikoms ar jų tendencijoms.

- Dalis miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos sprendinių – atskirųjų želdynų, miesto miškų ir rekreacinių sklypų želdinių vystymas bei jų įjungimas į žaliųjų plotų sistemą, užtikrinant teritorinį vientisumą ir funkcinį tęstinumą bei inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendiniai tiesiogiai ir nedviprasmiškai nukreipti į gamtinės aplinkos būklės gerinimą, ekologinės pusiausvyros stiprinimą.
- Dalis koncepcijos sprendinių nukreipti kitomis kryptimis, bet dalis iš to sekančių veiksmų turėtų turėti ir „antrinį“ poveikį, tarpe to – poveikį planuojamos bei aplinkinių Smalininkų miesto teritorijų aplinkos būklei. Būtent tokiu būdu koncepcijos sprendiniai gali veikti bendrą energijos suvartojimą, oro, grunto ir vandens taršą, rekreacijos resursus, o per visa tai - gyventojų sveikatą.
- Kai kurie ne į gamtos apsaugą nukreipti koncepcijos sprendiniai tiesiogiai turi įtakos natūralių gamtinių teritorijų plotui, o taip pat – kraštovaizdžiui.

Reikia pažymėti, kad bendrojo plano koncepcijos sprendinių įgyvendinimas teigiamai įtakotų ir padėtų spręsti esamas aplinkosaugines problemas, susijusias gamtinio karkaso teritorijų tvarkymu ir nepakankamai išvystyta inžinerine infrastruktūra.

Smalininkų miestas turi didelį teritorinį potencialą žaliųjų plotų sistemos formavimui ir jos įrengimo gerinimui. Bendrojo plano koncepcijoje žaliųjų plotų sistemos sukūrimas nustatomas kaip viena iš prioritetinių Smalininkų miesto plėtojimo kryptių. Tam numatoma plėsti žaliųjų plotų kiekį, gerinti jų rekreacinio panaudojimo galimybes.

Smalininkų mieste vandentiekio ir nuotekų (tame tarpe lietaus nuotekų) sistema išvystyta nepakankamai, o esamų tinklų būklė nepatenkinama. Bendrojo plano koncepcijoje numatoma vandentiekio ir nuotekų tinklų statyba bei rekonstrukcija, kas sąlygos aplinkos ekologinės būklės pagerėjimą.

4.2. Problemos susijusios su aplinkos apsaugai svarbiomis teritorijomis

Smalininkų mieste ir gretimose teritorijose, kaip jau buvo minėta SPAV ataskaitos *teksto skyriuje 3*, aplinkos apsaugai svarbias saugomas teritorijas atstovauja: *Natura 2000 teritorijos, gamtos ir kultūros paveldo vertybės, gamtinio karkaso teritorijos* (žiūrėti planuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“, „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas; Antras variantas“)

Į esamas Smalininkų miesto ribas jų rytiniame pakraštyje nedidele ploto dalimi (12,45 ha) įsiterpia buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST) - *Nemuno slėnis ties Palėkiais*.

Buveinių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos režimas nustatomas subalansuotomis priemonėmis: išsaugojimo (konservacinėmis), prevencinėmis priemonėmis, teritorijų planavimo dokumentų bei planų sprendiniais, taip pat vertinimo priemonėmis, nustatančiomis projektų poveikį buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2011, Nr. 67-3171).

Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) - *Nemuno slėnis ties Palėkiais* dalyje, patenkančioje į planuojamos teritorijos ribas, nustatoma žaliųjų erdvių prioriteto (žiūrėti brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai. Pirmas variantas; Antras variantas“) bei miesto žaliųjų teritorijų (žiūrėti brėžiniuose „Miesto vystymo koncepcija. Erdvinė struktūra. Pirmas variantas; Antras variantas“) palaikymo ir vystymo funkcija, neprieštaraujanti buveinių apsaugai svarbių teritorijų nuostatom.

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos stadijoje išskiriamos svarbiausios metafunkcinės gamtinio karkaso dalys – nacionalinės svarbos Nemuno ir kiti vietinės svarbos *migraciniai koridoriai* bei regioninės svarbos Karšuvos girios geosistemų vidinio stabilizavimo arealas (su pastaruoju planuojama teritorija ribojasi šiaurinėje ir rytinėje dalyse).

Tai teritorijos, formuojančios Smalininkų miesto ir apylinkių ekologinio stabilizavimo tinklą, turintį kompensuoti urbanistinio – ūkinio vystymo poveikį. Šių teritorijų perspektyva susijusi su racionalių jose augančių želdinių – miškų ir kitų žaliųjų plotų išsaugojimu ir tvarkymu, jų regeneracinio potencialo puoselėjimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto tvarkymo režimo užtikrinimu. Būtina pabrėžti, kad *gamtinis karkasas*, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl abejuose teikiamuose Smalininkų miesto teritorijos koncepcijos variantuose *gamtinio karkaso* lokalizacija nesikeičia.

Laikantis gamtinio karkaso nuostatų reikalavimų (Žin., 2010, Nr. 87-4619) planuojamos teritorijos ribose esančioje gamtinio karkaso dalyje išskiriamos prioritetinio žaliųjų plotų vystymo zonos. Tolimesnis šių teritorijų (žaliųjų plotų) ribų tikslinimas, kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys bus nustatomos sprendinių konkretizavimo stadijoje. Reikia pažymėti, kad Smalininkų miesto ribose esančioje Nemuno migracinio koridoriaus atkarpoje gamtinio karkaso nuostatų reikalavimų vykdymas yra iš dalies komplikotas dėl suformuoto užstatymo.

Smalininkų miesto administracinėse ribose yra 14 registruotų kultūros paveldo vertybių. Teikiamuose Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos variantuose numatoma išsaugoti objektus ir jų teritorijas, kad vertės, dėl kurių šie objektai įtraukti į kultūros vertybių registrą būtų palaikomos autentiškos, tinkamai atskleidžiamos visuomenei, kad miesto paveldo pilnatvė būtų perduota ateities kartoms.

Apibendrinant galima teigti, kad Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos sprendiniai nėra susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms, todėl nesalygos aplinkosauginių problemų.

5. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS IR NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI

Pagrindiniai Europos Sąjungos tikslai aplinkosaugos srityje yra išsaugoti, saugoti ir gerinti aplinkos apsaugos kokybę, saugoti žmonių sveikatą, apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius. Minėti Europos Sąjungos tikslai atsispindi ir Lietuvos Respublikos aplinkosaugos politikoje.

Rengiamo Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijoje nustatytų konceptualių sprendinių - teritorijų naudojimo funkcinį prioritetų, reglamentavimo principų ir kitų sprendinių tikslai glaudžiai siejasi su aukštesnio lygmens (regioninio, nacionalinio, Europos bendrijos bei tarptautinio) aplinkosaugos tikslais ir jiems neprieštaruoja. Žemiau pateikiami tarptautinių, Europos Bendrijos arba nacionalinių lygmeniu nustatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, į kuriuos privalu atsižvelgti rengiant Smalininkų miesto teritorijos bendrąjį planą.

5.1. lentelė. Tarptautinių, Europos Bendrijos ir nacionalinių lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai.

Dokumento pavadinimas	Tikslai
LR ratifikuota ES Tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos ir floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21)	Skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus.
LR ratifikuota Europos kraštovaizdžio konvencija (Žin., 2002, Nr. 104-4621).	Skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais (3 str.); Įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmones supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindimą (5a str.); <ul style="list-style-type: none"> ▪ integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.); ▪ Nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą jiems priskiriamą ypatingą vertę (6cb str.)
LR ratifikuota Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija (Žin., 1997, Nr. 19-411)	Priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.); ▪ Imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globali, išsaugojimui, prezentavimui ir reabilitavimui (5d str.).
Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; ▪ Efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; ▪ Pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; ▪ Geresnė biologinės įvairovės apsauga; ▪ Geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas;
Valstybės ilgalaikė raidos strategija (Žin., 2002, Nr. IX-1187)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Įgyvendinti tvariosios plėtros principą; ▪ sudaryti prielaidas racionaliam gamtos išteklių naudojimui, apsaugai ir atkūrimui; ▪ atsižvelgiant į Europos Sąjungos normas ir standartus, užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ išsaugoti gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio savitumą ir biologinę įvairovę; ▪ didinti šalies miškingumą ir miškų aplinkosaugos vertę; ▪ mažinti vandenių taršą buitiniemis ir gamybinėmis nuotekomis; ▪ gerinti geriamojo vandens kokybę; ▪ racionaliai naudoti vandens energetinius išteklius; ▪ skatinti energijos naudojimo veiksmingumą bei atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą; ▪ mažinti taršą didelių (energetikos) įrenginių; ▪ mažinti poveikį klimato kaitai, ozono sluoksniui, rūgštėjimo eutrofikacijos procesui; ▪ sukurti racionalią atliekų tvarkymo sistemą; ▪ kuo daugiau ir racionaliau panaudoti atliekų medžiaginius ir energetikos išteklius.
LR teritorijos bendrasis planas (Žin., 2002, IX-1154)	<p>Svarbiausias bendrojo plano principas yra šalies teritorijos subalansuotos raidos užtikrinimas, sudarant šias strategines visuomenės ir ūkio vystymosi prielaidas (4.1 str.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą; ▪ Nedaryti žalos šalies teritorijos gamtinei bei kultūrinei aplinkai; ▪ Nepažeisti dabartinės ir būsimų kartų teritorinių interesų; ▪ Koordinuoti teritorijos naudojimą ir apsaugą šalies lygiu (kartu atsižvelgiant į visos Europos pastangas); ▪ Išsaugoti bei stiprinti šalies teritorijos savitumą. <p>Svarbiausio strateginio principo realizavimui būtinos šios strateginės raidos kryptys (4.2 str.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų gyvenimo kokybės gerinimas plėtojant socialinę ir kultūrinę bei techninę infrastruktūrą (4.2.1 str.); ▪ šalies ekonominio augimo skatinimas ūkinę veiklą diferencijuojant pagal teritorinio potencialo ypatumus, taikant funkcinę konversiją bei ekologiškas technologijas (4.2.2 str.); ▪ aplinkos kokybės užtikrinimas optimizuojant gamtonaudą, plėtojant aplinkosaugą ir bei išsaugant ir didinant kraštovaizdžio savitumą (4.2.3 str.) <p>Numatytoms šalies raidos strateginėms kryptims realizuoti numatoma konkretizuotų bendrųjų strateginių teritorijos raidos tikslų sistema ekologinėje plotmėje (4.3.3 str.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ išlaikyti ir sustiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą; ▪ šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą; ▪ užtikrinti tik ekologiškai pagrįstų kraštotvarkos programų realizavimą. <p>Kiti teritorijos raidos tikslai būtų optimizuoti urbanistinę sistemą, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės-kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą. Iš jų savo erdvine orientacija išskirtini šie tikslai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gamtinio karkaso teritorijų ekologinio visavertiškumo užtikrinimas bei kraštovaizdžio įvairovės ir vertybių išsaugojimas; ▪ biologinės įvairovės išsaugojimo bei biotos išteklių racionalaus naudojimo užtikrinimas; ▪ gamtinės rekreacinės aplinkos racionalaus naudojimo bei apsaugos optimizavimas; ▪ gamtinės aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimas; ▪ litosferos ir hidrosferos išteklių naudojimo bei apsaugos optimizavimas; ▪ subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveikį aplinkai (4.4.5.3 str.).
LR saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr.63-1188) aktuali redakcija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes) (3 str.).
Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr.107-2391)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ išlaikyti valstybės teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą (3.1.1 str.); ▪ formuoti sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką stengiantis sukurti geresnes ir visoje valstybės teritorijoje visavertes gyvenimo sąlygas (3.1.2 str.); ▪ saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vertybes, tarp jų ir rekreacijos išteklius (3.1.4 str.); ▪ formuoti gamtinį karkasą, sudaryti prielaidas kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai palaikyti arba jai atkurti (3.1.5 str.).
Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas (Žin., 2007, Nr. 80-3215)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nustatyti Lietuvos Respublikos teritorijoje ne miškų ūkio paskirties žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindus, siekiant užtikrinti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas.

Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcija bei pats planas yra tiesiogiai susiję su aukščiau išvardintais dokumentais. Juose keliami tikslai bei deklaruojami teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai remiasi šiais dokumentais ir jiems neprieštarauja. Svarbiausias tikslas, kurio siekiama rengiant šį bendrąjį planą – teritorijos darnioji plėtra. Ji įgyvendinama per urbanistinio ir gamtinio karkasų subalansavimą, optimalaus hierarchizuoto gyvenamųjų vietovių tinklo vystymą, gamtinio karkaso teritorijų tausojantį naudojimą.

6. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliktas socialinei aplinkai, ekonominei aplinkai, kultūros paveldo teritorijoms ir objektams, teritorijų tvarkymo politikos realizavimui, susisiekimo sistemai, inžinerinei infrastruktūrai, gamtiniam karkasui ir saugomoms teritorijoms, gamtos ištekliams ir aplinkos kokybei. Poveikis kitiems aplinkos komponentams yra nepastebimas arba nustatomas detalesnėse planavimo stadijose. Vertinimo skalė:

+	tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės
-	tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės
+/-	tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės
0	nenumatoma reikšmingų pasekmių
?	nepakanka informacijos

- **Pirmas variantas** (vidinė Smalininkų miesto plėtra esamose miesto ribose)
- **Antras variantas** (numatoma Smalininkų miesto teritorinė plėtra vakarų ir šiaurės kryptimis)

6.1 lentelėje pateikiamas vertinimo argumentavimas

6.1 lentelė. SPAV vertinimas

Konceptijos sprendiniai	Variantas	Reikšmingo poveikio charakteris	SPAV vertinimo komponentai								Motyvai, pastabos
			Biojvairovė ir ekotinklas	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenės sveikatingumas	Vanduo	Dirvožemis	Oras, klimatas	Materialūs turtas	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA											
Demografinių procesų stabilizavimas ir gyventojų skaičiaus augimas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Gyventojų skaičiaus prognozės mieste 2013-2033 m. periodu pateikiamos trimis variantais: <i>pesimistinio</i> , <i>optimistinio</i> ir <i>labiausiai tikėtino</i> scenarijaus. <i>Labiausiai tikėtino</i> scenarijaus atveju numatomas nežymus gyventojų skaičiaus augimas mieste ir plėtros zonoje (iki 1435 gyventojų 2033 metais), migracijos saldo bei natūralaus gyventojų prieaugio rodiklių gerėjimas.
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	+	
Gyvenimo kokybės standartų didinimas ir gyvenamojo fondo plėtra*	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Numatomas gyvenamojo fondo augimas, planuojama, kad vienam gyventojui tenkančio naudingo gyvenamojo fondo rodiklis artės prie didėjančio vidurkio visoje šalyje ir prie analogiškų Europos Sąjungos rodiklių.
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+/-	
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+/-	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
KULTŪROS PAVELDO TERITORIJOS IR OBJEKTAI											
Kultūros paveldo objektų apsauga ir palaikymas	1	trumpalaikis	0	0	+	0	0	0	0	0	1-ajame ir 2-ajame koncepcijos variantuose prioritetas teikiamas kultūros paveldo objektų naudojimui viešajai paskirčiai, visuomenės kultūros, rekreacijos ir turizmo reikmėms, Smalininkų savitumo raiškos stiprinimui, kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integralumui.
		ilgalaikis	0	0	+	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	+	0	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis	0	0	+	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis	0	0	+	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	+	0	0	0	0	+	
TERITORIJŲ TVARKYMO POLITIKOS REALIZAVIMAS											
Miesto centro formavimas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	1-ajame variante miesto centras numatomas istorinėje miesto dalyje. Prioritetas teikiamas miesto centro gyvybingumo, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo skatinimui. Siekiama miesto istorinio centro vertybės požymių išlaikymo.
		ilgalaikis	0	0	+	0	0	0	0	+/-	
		kaupiamasis	0	0	+	0	0	0	0	+/-	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis	0	0	+	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	+	0	0	0	0	+	
2-ajame koncepcijos variante formuojamas miesto centras, apimantis ne tik istorinį miesto centrą, bet ir į vakarus nuo jo (abipus Nemuno gatvės) esančias teritorijas. Miesto centro teritorijoje skatinamas administravimo, biurų, kultūrinių, komercinių objektų koncentravimas, tuo didinat centro aktyvumą, gerinant jo fizinę būklę. Centro vystymas būtų palankus veiksnys skatinant ekonominį bei socialinį miesto gyventojų aktyvumą.											

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Miesto urbanistinės struktūros palaikymas ir vystymas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	1-ojo varianto atveju numatoma kompaktiška miesto plėtra. Prioritetas teikiamas vidinės miesto struktūros tobulinimui, teritorijų modernizavimui, vidinių teritorinių rezervų naudojimui. Toks miesto plėtros modelis palankus esamos susiklosčiusios urbanistinės struktūros palaikymui ir vystymui, tačiau yra susijęs su intensyvesniu antropogeninės veiklos poveikiu aplinkai.	
		ilgalaikis	0	+/-	0	0	0	0	0	0	+/-	
		kaupiamasis	0	+/-	0	0	0	0	0	0	+/-	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2-ajame variante prioritetas teikiamas periferinių miestelio teritorijų įjungimui į bendrą urbanistinę struktūrą, centro teritorijos gyvybingumo skatinimui. Ženklus gyventojų skaičiaus augimas neprognozuojamas, todėl šiaurės vakarinėje planuojamos teritorijos dalyje paliekamos žemės ūkio paskirties teritorijos. Šiame variante prioritetas teikiamas ne tik esamos Smalininkų miesto urbanistinės struktūros tobulinimui, bet ir greta esančių užstatytų Smalininkų ir Vidkiemio kaimų teritorijų integravimui į miesto struktūrą. Šių teritorijų integravimas yra prevencinė priemonė siekiant išvengti neplaningos urbanizacijos ir suformuoti vieningą urbanizuotą struktūrą.
		ilgalaikis	0	+	0	0	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	+	0	0	0	0	0	0	+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Rekreacinių teritorijų plėtra *	1	trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	0	0	1-ajame ir 2- ajame koncepcijos variantuose numatoma analogiška rekreacinių teritorijų plėtra - numatomas naujų rekreacinių teritorijų plėtojimas prie Stoties ir Nemuno gatvių. Rekreacinės infrastruktūros plėtra vykdoma numatant naujų teritorijų įsisavinimą, rekreacinių objektų plėtrą, siūlančią kokybiškas aktyvaus poilsio ir kitas paslaugas.	
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+		
	2	trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	0	0		
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+		
Komercijos, verslo, paslaugų teritorijų plėtra	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+/-	1-ojo varianto atveju komercijos, verslo, paslaugų plėtros zona vystoma šiaurinėje dalyje (numatomoje miesto plėtros zonoje) Smalininkų AŽŪM teritorijoje	
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+/-		
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	+/-		
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	+/-	2-ojo varianto atveju vystomos dvi komercijos, verslo, paslaugų plėtros zonos šiaurinėje ir vakarinėje planuojamos teritorijos dalyse. Numatoma, kad patogioje geografinėje padėtyje ir palankioje gamtinėje aplinkoje esančiame Smalininkų mieste paslaugų, tame tarpe turizmo ir rekreacijos paslaugų sektorius savo sukuriama pridėtine verte ir pritraukiamos darbo jėgos kiekiu turėtų tapti vienu iš perspektyviausių ekonomikos sektorių.
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Miesto administracinių ribų koregavimas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	1-ajame koncepcijos variante numatoma nedidelė administracinių miesto ribų korektūra, įvertinant žemėvaldos bei žemėnaudos ypatumus ribas. Miesto plotas šiuo atveju padidėtų nuo 96,2540 ha iki 121,3367 ha.	
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0		
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	+/-	+/-	+/-	0		2-ajame koncepcijos variante numatoma gana žymi administracinių miesto ribų korektūra. Miesto plotas šiuo atveju padidėtų nuo 96,2540 ha iki 261,3245 ha. Tai optimaliausias miesto vystymo variantas, siūlomas įvertinat prognozuojamą demografinę situaciją – nežymų gyventojų skaičiaus augimą, kurortinės teritorijos statuso siekiančio miesto perspektyvinį vystymą. Šio varianto įgyvendinimas susijęs su funkciškai subalansuotu teritorijų vystymu didesniame plote.
		ilgalaikis	0	+	0	+	0	0	0	+		
		kaupiamasis	0	+	0	+	0	0	0	+		
Socialinės, švietimo, sveikatos ir paslaugų infrastruktūros plėtra*	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Socialinės, švietimo, sveikatos ir paslaugų infrastruktūros racionali plėtra numatoma įvertinant gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes. Socialinės infrastruktūros plėtros poreikis ir mastai Smalininkų mieste nedideli.	
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+		
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
SUSISIEKIMO SISTEMA												
Gatvių tinklo vystymas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Plėtojant miesto teritorijas abiem koncepcijos variantais numatoma susisiekimo ašis vystyti esamų gatvių bei kelių pagrindu, juos rekonstruojant, o esant poreikiui įrengiant tęsinius. 1-ajame koncepcijos variante naujos susisiekimo infrastruktūros vystymo poreikis yra mažesnis. Racionaliai naudojant vidinius miesto erdvės resursus investicijų poreikis į susisiekimo infrastruktūrą yra mažesnis nei 2-ojo varianto atveju.	
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	+	+/-		
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	+	+/-		
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		2-asis koncepcijos variantas sąlygoja didesnę naujos susisiekimo infrastruktūros poreikį dėl didesnės užstatomų teritorijų plėtros. Abiem variantais gerinamos susisiekimo sąlygos, didinamas miesto gatvių tinklo rišlumas, o tuo būdu ir tolygesnis transporto priemonių pasiskirstymas gatvių tinkle, lemiantis mažesnę aplinkos taršą automobilių išmetamosiomis dujomis bei transportiniu triukšmu. Naujai sukurta infrastruktūra gerins verslo sąlygas, kurs palankią aplinką materialiniam turtui.
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	+	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	+	+		
Dviračių ir pėsčiųjų takų sistemos vystymas*	1	trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	0	0	Užtikrinamas saugus pėsčiųjų ir dviratininkų eismas, o tai skatintų gyventojus dažniau rinktis šiuos susisiekimo būdus. Didinamas miesto patrauklumas turizmo ir rekreacijos vystymui. Teigiamas poveikis miesto ekologinei aplinkai, žmonių sveikatai.	
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	+	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	+	+		
	2	trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	0	0		
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	+	+		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	+	+		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vidaus vandenių transporto vystymas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	1-ajame ir 2-ajame koncepcijos variantuose numatomas Smalininkų uosto vystymas. Uostas yra strategiškai patogioje vietoje, todėl galėtų būti patrauklus vandens turizmo objektas, tačiau reikalingos investicijos į uosto infrastruktūros sutvarkymą.
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	+	
INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA											
Vandentiekos ir vandenvalos sistemų vystymas ir modernizavimas*	1	trumpalaikis	0	0	0	+	+	0	0	0	Pagerinamas gyventojų aprūpinimas vandeniu (numatoma, kad iki planuojamo periodo pabaigos vandentiekiu naudosis 95% gyventojų), vystoma nuotekų surinkimo sistema užstatytose ir plėtros teritorijose, vykdoma senų tinklų renovacija, gerėja miesto ekologinė situacija, užtikrinamas gyventojų aprūpinimas geros kokybės vandeniu, o tuo pačiu išvengiama neigiamo poveikio gyventojų sveikatingumui. 2-ojo plėtros varianto atveju reikės pakloti daugiau vandentiekio tinklų, tai pareikalaus daugiau investicijų.
		ilgalaikis	0	0	0	+	+	0	0	+/-	
		kaupiamasis	0	0	0	+	+	0	0	+/-	
	2	trumpalaikis	0	0	0	+	+	0	0	+	
		ilgalaikis	0	0	0	+	+	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	+	+	0	0	+	
Lietaus nuotakyno sistemos vystymas ir tobulinimas, lokalių valymo įrenginių prie išleidėjų įrengimas*	1	trumpalaikis	0	0	0	0	+	0	0	0	Šiuo metu Smalininkų mieste lietaus nuotekos neapvalomos. Vystant lietaus nuotekų surinkimo ūkį būtina optimizuoti išleidėjų kiekį ir prie kiekvieno jų pastatyti valymo įrenginius. Dėl to sumažėtų teršalų patekimas į atvirus vandens telkinius bei gruntą, būtų užtikrinama paviršinio vandens telkinių ekologinė pusiausvyrą, išvengiama neigiamos įtakos gyventojų sveikatingumui.
		ilgalaikis	0	0	0	+	+	0	0	+/-	
		kaupiamasis	0	0	0	+	+	0	0	+/-	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	+	0	0	0	
		ilgalaikis	0	0	0	+	+	0	0	+	
		kaupiamasis	0	0	0	+	+	0	0	+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Centralizuoto šilumos tiekimo vystymas *	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	+	0	1-ojo ir 2-ojo variantų atveju svarbiausiu centralizuoto šilumos tiekimo vystymo prioritetu numatoma pastatų ir jų šilumos punktų renovacija. Centralizuoto šilumos tiekimo vystymas sąlygotų mažesnius sunaudojamo kuro kiekius, mažesnes teršalų emisijas į aplinką, o ryšium su tuo tikėtinos teigiamos pasekmės gyventojų sveikatingumui.	
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	+	+/-		
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	+	+/-		
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	+		0
		ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+		+
		kaupiamasis	0	0	0	+	0	0	0	+		+
Skirstomojo elektros energijos tiekimo tinklo atnaujinimas	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Elektros energijos paskirstymo tinklas Smalininkų mieste pakankamai gerai išvystytas. Numatomos naujos neilgos atšakos, jungiančios naujus energetinius objektus į bendrą tinklą. Numatoma, kad planuojamo periodo pabaigai didžioji aukštos įtampos elektros perdavimo tinklo dalis, esanti miesto teritorijoje, bus sukabliuota.	
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		+
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0		+
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		0
		ilgalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		+
		kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0		+
Atliekų surinkimo ir rūšiavimo sistemos išvystymas*	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Šis sprendinys sietinas su ES reikalavimais dėl atliekų šalinimo. Atliekų šalinimas numatomas regioniniame sąvartyne.	
		ilgalaikis	0	+	0	+	+	+	+	+		+/-
		kaupiamasis	0	+	0	+	+	+	+	+		+/-
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		0
		ilgalaikis	0	+	0	+	+	+	+	+		+
		kaupiamasis	0	+	0	+	+	+	+	+		+

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS VYSTYMAS												
Gamtinio karkaso teritorinė lokalizacija*	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	+/-	Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos stadijoje išskiriamos svarbiausios planuojamoje teritorijoje esančios metafunkcinės gamtinio karkaso dalys – <i>migraciniai koridoriai</i> ir <i>geosistemų vidinio stabilizavimo arealas</i> . Tai teritorijos, formuojančios miesto ir apylinkių ekologinio stabilizavimo tinklą, turintį kompensuoti urbanistinio – ūkinio vystymo poveikį. Abejuose teikiamuose Smalininkų miesto teritorijos koncepcijos variantuose <i>gamtinio karkaso</i> lokalizacija nesikeičia.
		ilgalaikis	+	+	0	+	+	+	+	+	+	
		kaupiamasis	+	+	0	+	+	+	+	+	+	
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	+/-	
		ilgalaikis	+	+	0	+	+	+	+	+	+	
		kaupiamasis	+	+	0	+	+	+	+	+	+	
Ekologiškai pagrįstos miesto teritorijos žemėnaudos struktūros formavimas*	1	trumpalaikis	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0	0	Teritoriškai subalansuojamas kraštovaizdžio formavimas, racionaliai išdėstomos gyvenamosios, komercijos, verslo, rekreacinės ir kitos paskirties teritorijos, išlaikomas esamas bei didinamas natūralių ar pusiau natūralių teritorijų plotas. 1-ojo varianto atveju tiesioginis ir netiesioginis poveikis gamtiniam karkasui, gamtinei aplinkai ir jos ištekliams esamose miesto ribose bus intensyvesnis.	
		ilgalaikis	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-		
		kaupiamasis	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-		
	2	trumpalaikis	+	+	0	+	+	+	+	+		0
		ilgalaikis	+	+	+	+	+	+	+	+		+
		kaupiamasis	+	+	+	+	+	+	+	+		+

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Tarpusavyje besijungiančios žaliųjų plotų sistemos suformavimas santykinai natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį išsaugojusių gamtinio karkaso teritorijų pagrindu*	1	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	Abejų variantų atveju lokalizuotose gamtinio karkaso teritorijose (išskyrus esamas užstatytas) ir kitose žaliųjų plotų plėtojimui palankiose teritorijose prioritetas teikiamas žaliųjų erdvių – atskirųjų rekreacinės bei ekologinės ir apsauginės paskirties želdynų palaikymui ir vystymui. Numatomose urbanizuoti miesto plėtros zonose formuojamos žaliųjų plotų struktūros.	
		ilgalaikis	+	+	+	+	+	+	+	+		+/-
		kaupiamasis	+	+	+	+	+	+	+	+		+/-
	2	trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0		0
		ilgalaikis	+	+	+	+	+	+	+	+		+
		kaupiamasis	+	+	+	+	+	+	+	+		+

* - sprendiniai susiję su teigiamu poveikiu visuomenės sveikatingumui.

6.2 lentelė. Apibendrinimas

Reikšmingo poveikio charakteris	1 variantas	2 variantas
POVEIKIS BIOĖVAIROVEI IR EKOTINKLUI		
<i>trumpalaikis</i>	Nenumatoma reikšmingų teigiamų pasekmių Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Nenumatoma reikšmingų teigiamų pasekmių Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(2,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(2,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS GAMTINIAM KARKASUI IR KRAŠTOVAIZDŽIUI		
<i>trumpalaikis</i>	Nenumatoma reikšmingų teigiamų pasekmių Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(1,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(6,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(6,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS KULTŪROS PAVELDUI		
<i>trumpalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(1,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(1,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS VISUOMENĖS SVEIKATINGUMUI		
<i>trumpalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,+)) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(9,+))	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(13,+))

	Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(9,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(13,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS VANDENIUI		
<i>trumpalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(2,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(2,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(5 „+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(6,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(5,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(6,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS DIRVOŽEMIUI		
<i>trumpalaikis</i>	Nenumatoma reikšmingų teigiamų pasekmių Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(1,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(3,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(4,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS ORUI IR KLIMATUI		
<i>trumpalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(1,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(2+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(5,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(6,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(5,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(6,„+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
POVEIKIS MATERIALIAM TURTUI		

<i>trumpalaikis</i>	Nenumatoma reikšmingų teigiamų pasekmių Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(1,,+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>ilgalaikis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(8,,+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(20,,+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių
<i>kaupiamasis</i>	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(8,,+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių	Tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės(20 ,,+“) Nenumatoma reikšmingų neigiamų pasekmių

Apibendrinimas

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos dviems variantams atliktas socialinės aplinkos, ekonominės aplinkos, kultūros paveldo teritorijų ir objektų, teritorijų tvarkymo politikos realizavimo, susisiekimo sistemos, inžinerinės infrastruktūros, gamtinio karkaso bei kraštovaizdžio tvarkymo ir naudojimo sprendinių strateginis poveikio aplinkos komponentams - bioįvairovei ir ekotinklui; gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui; kultūros paveldui; vandeniui; dirvožemiui; orui, klimatui; materialiajam turtui, vertinimas.

Apibendrinant galima teigti, kad Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos variantuose **1 – ajame** – numatoma vidinė Smalininkų miesto plėtra esamose miesto ribose ir **2 –ajame** - numatoma Smalininkų miesto teritorinė plėtra vakarų ir šiaurės kryptimis, paremtuose tvarios veiklos bei plėtros principais, numatomi sprendiniai didžiaja dalimi reikšmingai teigiamai įtakos arba neturės reikšmingų neigiamų pasekmių miesto teritorijos kraštovaizdžio struktūrai, užtikrins gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio vertybių išsaugojimą bei turės teigiamos įtakos visuomenės sveikatingumui ir materialiajam turtui. Didelį teigiamą poveikį miesto teritorijų aplinkos būklei turės inžinerinės infrastruktūros – vandentiekos ir vandenvalos sistemų vystymas.

Nustatyta, kad **2 –asis plėtros variantas**, numatantis gretimų Smalininkų ir Vidkiemio kaimų užstatytą teritorijų integraciją į bendrą Smalininkų miesto urbanistinę struktūrą, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, želdynų ir rekreacijos, investicijų pasiūlos, plėtros reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes bei strateginių pasekmių aplinkai poveikio požiriu yra pranašesnis už **1–ąjį plėtros variantą**.

7. PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI KOMPENSUOTI

Smalininkų miesto bendrasis planas bus įgyvendinamas ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus - miesto dalių, zonų ir kitų teritorijų detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus žymiai stambesniame mastelyje ir labiau konkretizuojamus. Todėl einant sprendinių realizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemones. Siekiant išvengti galimų reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai, visų pirma reikalinga:

- Iš teikiamų Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos alternatyvų pasirinkti tą, kurios įgyvendinimas nesukeltų reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai;
- Konkretizuojant Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano sprendinius, vadovautis aprobuota koncepcija iš esmės nekeičiant joje numatytų teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų bei bendrųjų reglamentų;
- Laikytis reglamentavimo principų ir jų tolimesnio detalizavimo žemesnio lygmens teritorinio planavimo dokumentuose.
- Rengiant miesto dalių ar zonų specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais sprendiniais, įtvirtinančiais tvaraus vystymosi principus;
- Rengti kraštovaizdžio, tame tarpe gamtinio karkaso teritorijų, žaliųjų plotų sistemos narių – parkų, skverų, žaliųjų jungčių, apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų tvarkymo planus bei eliminuoti neigiamai aplinkos apsaugą įtakojančius juridinius precedentes;
- Vykdyti ekologinį švietimą ir didinti miestelio gyventojų ekologinį sąmoningumą.
- Supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su Smalininkų miesto bendrojo plano sprendiniais.

8. BENDROJO PLANO KONCEPCIJOS ALTERNATYVOS

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos variantai remiasi miesto erdvinės struktūros vystymu, susisiekimo sistemos optimizavimu, rekreacinės infrastruktūros, žaliųjų plotų sistemos vystymu. Miesto erdvinės struktūros pagrindą sudaro miesto urbanistinė struktūra ir gamtinis karkasas. Smalininkų miesto erdvinę struktūrą siekiama vystyti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir žaliųjų erdvių, išsaugant nuo urbanizacijos santykinai natūralias gamtinio karkaso teritorijas.

Smalininkų miesto bendrojo plano SPAV ataskaitoje yra vertinamos dvi koncepcijos alternatyvos: **Pirmas variantas** (vidinė Smalininkų miesto plėtra esamose miesto ribose) ir **Antras variantas** (numatoma Smalininkų miesto teritorinė plėtra vakarų ir šiaurės kryptimis). Abi alternatyvos plačiau pristatomos SPAV ataskaitos *teksto skyriuje 1.3*. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos yra parengtos laikantis tvaraus (darnaus) vystymosi principų: miesto teritorijos vystymo funkcinio prioriteto zonos, urbanistinio vystymo ir žaliųjų erdvių prioriteto teritorijų tinklas bei kiti sprendiniai yra nustatomi derinant aplinkosauginius, ekonominius, socialinius ir teritorinės plėtros interesus bei tuo pačiu stengiantis neperžengti leistinų poveikio aplinkai ribų. Laikantis minėtų principų parengtos alternatyvos nepasižymi esmingesniais skirtingumais, ką rodo galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo (*teksto skyrius 6*) rezultatai - nei viena alternatyva nesąlygoja reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai, tačiau skiriasi tikėtinų reikšmingų teigiamų pasekmių aplinkai vertinimo aspektu.

1-ojo varianto atveju numatoma nedidelė administracinių miesto ribų korektūra, įvertinant žemėvaldos bei žemėnaudos ypatumus. Miesto plotas šiuo atveju padidėtų nuo 96,2540 ha iki 121,3367 ha. Numatoma vidinė Smalininkų miesto plėtra esamose miesto ribose. Prioritetas teikiamas vidinės miesto struktūros tobulinimui, teritorijų modernizavimui, vidinių teritorijų rezervų naudojimui. Išskiriama miesto centro teritorija, kuri koncentruojama aplink pagrindinę miesto gatvę – Nemuno gatvę. Prioritetai teikiami miesto centro gyvybingumo, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo ir socialinės integracijos skatinimui. Planuojamas saugomas miesto istorinis centras, siekiama jo vertybės požymių išlaikymo ir perdavimo ateinančioms kartoms. Planuojama esamų gyvenamųjų teritorijų renovacija užbaigiant formuoti nebaigtas užstatyti urbanistines struktūras, pritraukiant aplinkai draugiškas funkcijas, gerinant gyvenimo kokybę. Miesto teritorijos vystymo prioritetu laikomas želdynų sistemos formavimas, rekreacinių teritorijų potencialo didinimas.

2-ojo varianto atveju numatoma Smalininkų miesto teritorinė plėtra vakarų ir šiaurės kryptimis, prijungiant dalį gretimų Smalininkų ir Vidkiemio kaimų teritorijų, tame tarpe ir šių kaimų greta Smalininkų esamas užstatytas teritorijas. Miesto plotas šiuo atveju padidėtų nuo 96,2540 ha iki 261,3245 ha. Plėtros teritorijas tikslinga integruoti į miesto struktūrą, kad užtikrinti teritorijų kompleksinį planavimą ir išvengti stichinės urbanizacijos. Šie miesto teritorinės plėtros sprendiniai užtikrina ir ankstesnių miesto bendrųjų (generalinių) planų sprendinių tęstinumą. Formuojamas miesto centras, apimantis dalį miesto istorinio centro, teritorijas aplink Nemuno gatvę. Miesto centro teritorijoje skatinamas administravimo, biurų, kultūrinių, komercinių objektų koncentravimas, tuo didinant centro aktyvumą, jo fizinės būklės gerinimą. Šiame variante siūloma ne tik gyvenamųjų teritorijų renovacija, bet ir nauja plėtra. Naujos teritorijos įsisavinamos kompleksiskai, rezervuojant plotus rekreacijai, viešosioms erdvėms, infrastruktūrai.

Esminis skirtumas tarp I-ojo ir II-ojo koncepcijos variantų - užstatomų teritorijų erdvinis mastas ir intensyvumas, kurie paremti ekonominė ir socialinė raida bei investicijų strategija. Abu teikiami koncepcijos variantai sudaro prielaidas gamtinio karkaso teritorijų išsaugojimui, palaikymui ir

vystymui. Ilgalaikės perspektyvos požiūriu, įvertinus plėtros variantus, 2 –**asis optimalios plėtros variantas**, numatantis gretimų Smalininkų ir Vidkiemio kaimų užstatytą teritoriją integraciją į bendrą urbanistinę struktūrą, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, želdynų ir rekreacijos, investicijų pasiūlos, plėtros reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes bei strateginių pasekmių aplinkai poveikio požiūriu yra pranašesnis už **1–ąjį plėtros variantą**. Tinkamai reglamentuojant šio koncepcijos varianto įgyvendinimą, būtų išvengta esmingesnių aplinkosauginių probleminių situacijų.

9. VERTINIMO, ĮSKAITANT SUNKUMUS, SU KURIAIS SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS

Smalininkų miesto bendrojo plano koncepcijos sprendinių strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita parengta remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130-4650) bei Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu (UAB „Urbanistika“, kompl. Nr. U-1141, 2013 m.). Buvo vertinama Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 2 priede „Privaloma strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos sudėtis“ nurodytais aspektais.

Vertinimo eigoje buvo nagrinėjama ši projektinė medžiaga:

1. Smalininkų miesto bendrojo plano aiškinamasis raštas:
  - a) Esamos būklės analizė ir vertinimas (ypač medžiagos dalis susijusi su gamtiniais išteklių, gamtiniu kraštovaizdžiu, aplinkos kokybe bei jos apsauga, saugomomis teritorijomis);
  - b) Miestelio vystymo koncepcija.
2. Smalininkų miesto bendrojo plano brėžiniai:
  - 1 brėžinys – ESAMA BŪKLĖ. "Žemės naudojimas", M 1:5 000
  - 2 brėžinys – ESAMA BŪKLĖ. "Inžinerinė infrastruktūra", M 1:5 000
  - 3 brėžinys. KONCEPCIJA . Funkciniai prioritetai. I variantas. M 1:5000
  - 4 brėžinys . KONCEPCIJA. Erdvinė struktūra. I variantas. M 1:5000
  - 5 brėžinys. KONCEPCIJA. Funkciniai prioritetai. II variantas. M 1:5000
  - 6 brėžinys. KONCEPCIJA. Erdvinė struktūra. II variantas. M 1: 5000

Vertinimo metu iškilę sunkumai:

- LR Vyriausybės patvirtintas „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas“ (Žin., 2004, Nr. 130-4650) parengtas įvairių lygmenų teritorijų planavimo darbams yra nediferencijuotas pagal planavimo rūšis ir lygmenis, kurie metodiškai skiriasi. Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas ir jo priedai nėra pritaikyti analitiškai vertinti bendruosius planus. Didelėse teritorijose vyksta labai daug įvairių procesų, turinčių poveikį įvairiems veiksniams, tad būtų tikslinga turėti sustambintus poveikio aplinkai rodiklius;
- Poveikis aplinkai gali būti labai įvairus, atsižvelgiant į prevencines ir kompensacines priemones, kurios gali būti detalizuojamos žemesniuose planavimo lygmenyse - miesto dalių ar zonų detaliuosiuose ir specialiuosiuose planuose bei objektų techniniuose projektuose. Todėl nustatyti apibendrintą poveikį aplinkai miesto bendrajame plane dėl įvairių faktorių tampa problematiška, o vertinimas tampa deklaratyvus;
- Vertinimo sunkumai yra susiję ir su statistinės bei kitos informacijos apie aplinkos būklę trūkumu;
- Trūksta patirties, tiek plano rengėjams, pateikiant reikalingus duomenis, tiek vertintojams, nustatant plano sprendinių poveikį aplinkai.

10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Įgyvendinant Smalininkų miesto teritorijos bendrąjį planą, vadovaujantis LR teritorijų planavimo įstatymu Nr. I-1120 (Žin., 2008, Nr. 10-337) ir Apskritis teritorijos bendrojo plano rengimo, savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo ir miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis 2007 m. birželio 22 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-354, patvirtintinus bendrąjį planą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos privalo vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę. Remiantis minėtais teisės aktais, Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano stebėsenos (monitoringo) metu turės būti atliekama:

- Rengiama bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- Analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- Formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo;
- Stebimi ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- Nustatyta tvarka vykdoma gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimo priežiūra;
- Analizuojami urbanistinės plėtros ir inžinerinės infrastruktūros pokyčiai;
- Analizuojami sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos infrastruktūros bei jų sąlygų pokyčiai;
- Vykdoma kultūros ir švietimo infrastruktūros duomenų informacijos analizė;
- Analizuojamos kitos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir aplinkos kokybę lemiantys faktoriai.

Gamtinės aplinkos būklės ir antropogeninio poveikio jai stebėjimai turi būti vykdomi vadovaujantis LR Aplinkos monitoringo įstatymu Nr. VIII-529 (Žin., 2006, Nr. 57-2025) ir Valstybine aplinkos monitoringo 2005-2010 metų programa, patvirtinta 2005 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 130. Pažymėtina, kad Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo metu, rengiant sprendiniuose numatytus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus (specialiuosius, detaliuosius planus), taip pat rengiant investicinius, techninius ar darbo projektus, turės būti atliekami projektų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV), poveikio aplinkai vertinimas (PAV) bei poveikio visuomenės sveikatai vertinimas (PVSV), vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

11. SANTRAUKA

Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas teritorijos vystymo koncepcijos rengimo stadijoje. Šio vertinimo tikslas – įvertinti galimas teigiamas ir neigiamas pasekmes, galimas įgyvendinus bendrojo plano koncepcijos sprendinius.

Strateginio pasekmių vertinimo dokumentas (toliau – SPAV) parengtas vadovaujantis „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 ir vėlesniais jo pakeitimais bei Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu.

Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijoje nustatyta bendrųjų ir specialiųjų teritorijos vystymo tikslų sistema, numatanti nuosekliai įgyvendinti LR teritorijos bendrajame plane nustatytus darnaus vystymo principus, užtikrinančius sveiką aplinką ir tinkamą gamtinių bei socialinių išteklių naudojimą.

Pirmajame skyriuje aprašyti pagrindiniai Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano tikslai bei koncepcijos rengimo stadijoje numatyti tikslai, susiję su socialine, ekonomine bei aplinkosaugine aplinka. Šiame skyriuje taip pat pateikti dokumentų, susijusių su Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano ir į kuriuos buvo atsižvelgta rengiant strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą, sąrašas.

Antrajame skyriuje apžvelgta esama Smalininkų miesto aplinkos - oro, paviršinių ir požeminių vandenų, gamtinio kraštovaizdžio, miesto žaliųjų plotų būklė bei galimi aplinkos būklės pokyčiai, įrengti bendrojo plano sprendiniai nebūtų įgyvendinti.

Trečiajame skyriuje pateikiama informacija apie teritorijas (jas atstovauja gamtinės aplinkos ir kultūros paveldo apsaugai svarbios teritorijos bei objektai), kurias gali paveikti koncepcijos sprendiniai.

Ketvirtajame skyriuje nagrinėjamos pagrindinės aplinkosauginės problemos ir jų priežastys, susijusios su Smalininkų miesto bendrojo plano.

Penktajame skyriuje išskirti tarptautiniu, Europos Bendrijos ir nacionaliniu lygmenimis nustatyti aplinkosaugos tikslai, susiję su rengiamu Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano ir į kuriuos šiame plane reikės atsižvelgti.

Šeštajame skyriuje aprašytos galimos koncepcijos 1 ir 2 varianto sprendinių pasekmės oro kokybei, vandens kokybei ir ištekliams, dirvožemio kokybei ir ištekliams, biologinei įvairovei bei gyvūnijos ir augalijos ištekliams, kraštovaizdžiui, visuomenės sveikatai ir saugumui, socialinei ir ekonominei aplinkai.

Septintajame skyriuje pateiktos galimos priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti įgyvendinant bendrąjį planą.

Aštuntajame skyriuje aprašyti Smalininkų miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos variantai. *Devintajame skyriuje* trumpai aprašytas vertinimas bei sunkumai, iškilę rengiant strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą.

Dešimtajame skyriuje pateikta informacija apie monitoringo priemones. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano sprendinius, turi būti stebimos remiantis Valstybine monitoringo programa.